

Halljátok! Honfiak! Csodáljátok! 4350 darab pompás inga-óra

ébredtővel és riasztóval csak 3 frt 45 kr.

a trónörökös pár jól talált és színes
kivitelű pompás arczképevel.

Ezen felső inga-órák ébenfa-utánsat, vagy
diófa-utánsat, legfinomabb csiszolva és vája in-
gával és 2 bronzszálya vannak ellátva.

Ezen elővein kívül az óráknak még azon megfizet-
hetlen tulajdonsága is van, hogy sötét éjjel
számlapja világít és Magyarország
szent koronája is világít

főltte csodálatos, viaszszal, bűvészi szép fényben
és ez az intenzív világítási képességét

10 évi kezesség vállalattal.

A népszerű minden osztálya, ezek között magas
urasságok és magas méltóságok viselői is, kik ezen
órákat látták és megvették, mintegy megígérve, valá-
nak ezen, még soha nem létezett szépség- és
hihetetlen olcsóságot.

Kötelességünknek ismerjük azonkívül minden olva-
sónkat arra figyelmeztetni, hogy amióta órák egyál-
talanban léteznek, ehhez hasonló praktikus és ily hi-
hetetlen olcsó még nem létezett.

csodál, kedves olvasó,

mily kellemes, mily megkapó, ha éjjel az ember fel-
ébred s anélkül, hogy gyertyát kellene gyújtania, az
óra bűvészi szép fényben, barátságosan ragyog fe-
léje s sötét éjjel pontosan, percére és más-percpre
az idő-állást megmutatja; éppoly kelt fel bennünket
ez az óra ébredtő készülékével, bármely, tetszésünk
szerinti órában.

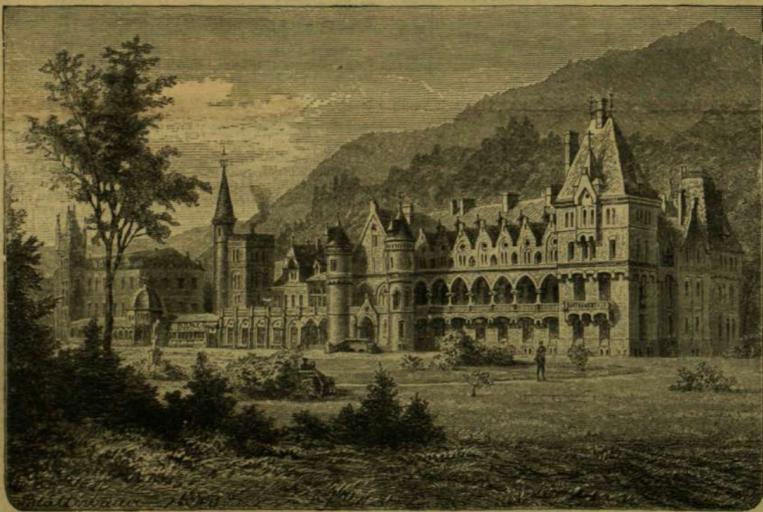
A legtöbb családban, a legtöbb hivatalban e disz-
óra immár nélkülözhetlenné vált, sőt mi több, házi
barátta vált s küldünk belőle, míg a készletben tart,
csak 3 forint 50 kr-nak kérésben vagy utánvét
melletti beküldése ellen.

Magyarország lobogóját
ugyintén legkedvesebb, szeretett trónörökös párnak
születésének és egybekelésének emlékezetes év szá-
mait pillantja meg a meglepett olvasó a pompás ki-
vitellő aranyszalagokon, melyek a számlapon disz-
lenek. — Postai megrendelések, valamint távirati
megbízások következőképp czimzendők:

Konsortium für Uhren-Industrie,
Wien, I., Kolowratring 9. Parterre.
(Az utánnyomás 11 osz.)

Dr. BREHMER-féle gyógyintézet tüdőbetegek számára, GÖRBERSDORFBAN.

(Kimerítően tárgyalva a „Vasárnapi Ujság” 1883. évfoly. 17. számában.)

Az első, tüdővészések számára alapított, sanatorium, téli kertjével egész
éven át nyitva van. A téli gyógymód eredményei sem állanak
a nyáriak mögött. — Ellátási díj hetenkénti 42 márkától följebb. — Posta
és távirat-állomás. — Leveleket és tudakozásokat elfogad Dr. Brehmer.

Nyujtsuk a szerencsének jobbját!

500,000

márka főnyereményt ígér
kedvező esetben a legújabb
hamburgi nagy pénzsorsjáték

mely a magas kormány által jóváhagyott s biztosított.
Ez a újabb játék-tervezet előnyös berendezése által áll,
hogy rövid pár hó letelepése alatt 7 sorsolással 43,500 nye-
reménynek kell hiteltörzsi, ezek között vannak főnyere-
mények esetleges 500,000 r. márká, illetőleg

1 nyerm. a m. 300,000	21 nyerm. a m. 10,000
1 nyerm. a m. 200,000	56 nyerm. a m. 5000
2 nyerm. a m. 100,000	106 nyerm. a m. 3000
1 nyerm. a m. 90,000	223 nyerm. a m. 2000
1 nyerm. a m. 80,000	6 nyerm. a m. 1500
1 nyerm. a m. 70,000	515 nyerm. a m. 1000
1 nyerm. a m. 60,000	869 nyerm. a m. 500
2 nyerm. a m. 50,000	26830 nyerm. a m. 145
1 nyerm. a m. 40,000	összesen 17,965 nyermény
1 nyerm. a m. 30,000	a m. 200, 150, 124, 100, 94,
8 nyerm. a m. 15,000	67, 40, 20.

Ezen nyerményekből az első osztályban 4000 sorsoltak ki
157,000 m. összegben. — Az 1 oszt. főnyeremény 50,000 m. tess. s a
2-ikben 60,000, a 3-ikben 70,000, a 4-ikben 80,000, az 5-ikben
90,000, a 6-ikben 100,000, a 7-ikben azonban esetleg 500,000, illetőleg
300,000, 200,000 stb. márkák emelkedik. — Ezen nagy az állam
által biztosított, pénzsorsjáték hivatalosan van meghirdetve és
már f. évi jun. 13- és 14-én történtek.

és kerül erre:
1 egész eredeti sorsjegyet csak 6 m. vagy 3.50 frt o. é.
1 fél „ „ „ 3 „ „ 1.75 frt o. é.
1 negyed „ „ „ 1 „ „ 0.90 frt o. é.

Mindenem, megbízható, a pénz beküldése, postaközlő dísz-
tás vagy az összeg utárvétele mellett rögtön a legmondosabban
teljesítettnek, mindenki az állam ezimereve ellátott eredeti sors-
jegyet tőlünk saját kezébe kapja.

A megrendelőkhöz a szükséges hivatalos tervezet ingyen mellé-
keljük, melyekből ny a nyermények beosztása az illető osztályok-
ra, mint szintén az illeto betétek is megláthatók és minden húzás
után érdekl. felénknek felhívás nélkül megküldjük a hivatalos húzás
lejtárát. Kívánatra a hivatalos tervek előre megküldjük megküld-
tést végezt bérmentve, és készek vagyunk nem tetszés esetében a sors-
jegyet az összegnek visszafizetése mellett húzás előtt visszavenni.

A kifizetések tervezetű pontosan az állam jóállás mellett übtetnek.
Csoporthozunk mindig a szerencse kegyeltje volt és érdekelt felek
nek gyakran a legnagyobb nyerményeket ítélték ki, többek
között 250,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb márkával.

Egy ily, a legzárhatóbb alapokra felépített vállalatnál előrelátó
hatóság mindent a legelőkeltebb részre lehet bizon számítani s
kerjük emelleg, hogy minden megrendelő teljesíthessék, a meg-
rendeléseket már is minél előbb, egyenesen hozniuk beküldeni.

Kaufmann és Simon Hamburgban.
U. i. Ezenmel közönségetnek nyilváníttuk az eddig megajándékozott
bizalomért, s kerjük a hivatalos tervezet áttekintésére állni a nagyzer-
nyerési esélyekről meggyőződni, melyeket sorsolások nyújthatnak.

929 A Többiek.

Legfinomabb kávék

Cuba erős zamatos 10 kg jutte zsákban á frt 1.90, frt 19.—
Cuba erős zamatos 5 kg jutte zsákban á frt 1.95, frt 9.75
Mocca erős illatos 10 kg jutte zsákban á frt 1.92, frt 19.20
Mocca erős illatos 5 kg jutte zsákban á frt 1.96, frt 9.80
Aranj-Jáva illatos 10 kg jutte zsákban á frt 2.—, frt 20.—
Aranj-Jáva illatos 5 kg jutte zsákban á frt 2.05, frt 20.50
Kilonkénti napi ár Cuba frt 2.—, Mocca frt 2.—, Aran-
Jáva frt 2.12, Ceylon frt 1.72, Zöld-Jáva frt 1.60, Rio
finom izli frt 1.45. Kozkaczkulor 50 kg ládában adó nél-
kül 100 kg frt 49.50. Frankfuti ecet-esszencia üvegen-
ként 50—60 kr., mely viz hozzávegyítéssel öt pint legjobb
házi ecetet ad. — Megrendeléseket helyben mint vidékre
1016 legpontosabban teljesít

Takács Lajos Budapest, hatvani utca 19. sz.

ANDEL J. ÓVSZERE A MOLY ELLEN.

Moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja
arra, hogy a téli ruhákba, szőrmébe, burkolatba, stb. a rend-
kívül kártékony moly be ne fészkelje magát; a legkisebb moly is
legveszélyesebb különlegességekből van úgy összeállítva mi-
szerint annak biztos hatására teljesen számolható.

ANDEL J. gyógyfű-kereskedése
„a fekete kutyához”

Hus- (Dominikaner-) Gasse, PRAG.
Budapesten Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.

Raktárak a vidéken mindenütt, hol erre
vonatkozó hírvetések vannak kifüggesztve.

ANDEL J. tengertüli pora.

Az Anel J.-féle újonnan feltalált
tengertüli por nem a közönséges
feregporokhoz tartozik, hanem egy
rendkívül, direkt készített
1000-szer megvizsgált és kitűnő-
nek talált specialitás pornak te-
kintendő. Az Anel J.-féle újonnan feltalált tengertüli por hasz-
nálasához egy nagyon gyakorlati és olcsó új szerkezetű 6748

fereg-porzó feskendő

veendő. Az említett por, lehet mondani, természet feletti erő-
vel bír, kiirtja a poloskát, bolhát, szarhagaszt, mull-
kaférget, molyt, legyet és hangyaférget, egyáltalán az
egész fereg létet csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyké-
pen, hogy a fergékből semminemű maradék sem hagy vissza. Ár-
üvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab fereg-
porzó gép ára 40 kr. Kapható Budapesten Török József
gyógyszerárban király-utca 12. Továbbá raktárak a követ-
kező városokban. Arad: Rozsnyai Matyas, Brassó: Jekelius N. Eger: Köllner Lőrinc. Eszék: Dienes J. D. Ka-
posvár: Babochay Sándor. Kecskemét: Katona Zsigmond,
Léva: Medveczy Sándor Miskolc: Dr. Szabó Gyula. Mun-
kács: Draxler Ferenc. Székeshérvár: Diehalla György.
Szeged: Barcz János. Temesvár: Tarczay István. 1022

GLEICHENBERG gyógyhely Stájerországban.

Egy órai kocsitól a magyar nyugati vasút Feldbach állomásától.

Évad kezdete május 1-én.

Gleichenbergi és Johannsbrunn ásványvizek, valamint forrás-
tárak kaphatók minden ásványvíz-kereskedésben, ugyanígy
a forrás-igazgatóságnál Gleichenbergben; hová a tudakozó-
sok és megrendelések lakosok és kocsikra nézve, is intézendők. 6298

EREDETI KELETI RÓZSATEJ

(Original orientalische Rosenmilch)

RUSS KÁROLY gyógyszerésztől
A bőrnek sügő, nem pedig hosszabb használat után, gyön-
göd, vakítóan fehér, fiatal, úde színezetet ad, mint ez semmi
egyéb szer által el nem érhető; a májfoltokat, szeplőt,
pörsekeneket, bőrtájkát, ráncokat, vörösséget,
napéget, s a bőr mind n kivirágzását, valamint minden
sárga vagy barna bőrszint azonnal eltávolít, s egyformán
alkalmas minden testrésze 1 frt.

Balsamina-szappan hozzá, á 30 krajczár.

TANNINGENE.

Legújabb, ólommentes, jóállás mellett ártalmatlan, azonnal
hatással bíró

hajfestő szer minden színű hajra,
különösen pedig szürke és fehér hajra (szakáll és szem-
öldre is), melyek egyszeri használat mellett is ugyanazon
hibátlan, fényes, tetszés szerinti szőke, barna vagy fe-
keté hatással természetétől színt vissza nyeri, melylyel
megszülés előtt bírtak, és melyet sem szappannal mosás,
sem gőzfürdő el nem enyészít. Epen így kintőben alkalm-
mas e hajfestő szer vörös és kedvezőtlen színű haj
festésére, melyeknek ezáltal minden tetszés szerinti
szép, természetes színt kell nyerniök; á 2 frt 50 kr.

E különlegességék elküldetésen vannak megvizsgálva, törvé-
nyesen védve, és azokat kezesség mellett határozottan ártalmatlan-
lan, valódi minőségben szállítja a készítő

Russ Károly utódja (Czerny Ant. J.)

Bécs, Central, I., Wallfischgasse 3.

Kitüntetve nyolcz kiállításon. — Raktárak a következő
gyógyszerárakban: Budapesten: Török J. király-utca 12;
továbbá Strupa Calvin-ter és Telkey (Buda), Pozsony: Háim.
Komárom: Kirchner. Szekesfehervár: Ringler. Szabadka:
Jók. Debreczen: dr. Rótschnek. Miskolc: dr. Herz. Nyir-
egyháza: Lederer. Kassa: Wandraschek. Arad: Armin Elias.
Magy-Bocskerekek: Steiner. Temesvár: Tarczay. Szeged:
Barcsay. Vág-Sellye: Zeller. Kolozsvár: Hintz. Brassó:
Kugler. Gyulafehérvár: Fröhlich. Lőcsve: Matyas. Pan-
csova: Graf. Zágráb: Fröhlich. Aradine. Továbbá Sopron-
ban: Nagy illatosított. Szerajevó: Kocsány. Szeged:
sok más. Ezenév gyógyszertárban és illatszertekereskedésben. —
Sürgősen kerjük azonban határozottan RUSS gyártmányait
kérni; miután cikkük ugyanazon név alatt lesznek a kereskedésbe
hozva, melyek egészen hitványok, és azonos tervekkel
összes különlegességeimről kívánatra ingyen és bér-
mentve küldök. — Kérem e hirdetést előforduló szükség eszéljából
megörzölni, miután az csak ritkán jelenik meg.

24-ik szám 1883. BUDAPEST, JUNIUS 17. XXX. évfolyam.

Különleges feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt: 1 téliévre 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 8 frt / Keltőlőli előfizetőkhez a postai
/ téliévre 3 • / megfizetéses vilájdíj is csatolandó.

TONKING.

A LEGUJABB háboru a francziáké Hátsó-Indiá-
ban, a mely iránt különösen fölkellette az
érdeklődést az a körülmény, hogy mindjárt
az első összeütközéseknél a francziák paranc-
nok, Rivière hajókapitány, egy irodalmilag is
előnyösen ismert férfi, esetl áldozatul s még

igen szerény helyet foglal el, nem nagyon messze
áll Franciaországtól, melynek területe 528,000
□ kilométer s lakosainak száma 37 millió. Ré-
gebben Tonking északon és Kókhinkhina délen
külön államok voltak s az előbbi 1428-ig Khina
hűbér állama volt. A jelenlegi Anam e két tar-
tomány egyesítése s a déli részen fekvő nagy
Kambodzsza birodalom egy részének bekebele-
zése által nagyrészt a mult század végén jött

urak s a király Tü-Dük sok időn át csak Fran-
cziországh hűbéresének tekintett.
Kókhinkhina az anami birodalom legsze-
gényebb része s a francziák már régen vágya-
koztak a birodalom északi tartományára, Ton-
kingra, mely sokkal gazdagabb s egyuttal Khina
határán fekvő, kulcsát képezi Yunan déli khi-
nai tartományak, a világ egyik leggazdagabb,
de még eddig ki nem aknázott vidékének.

TONKINGBÓL. — DUPUIS-UTCA HANOI KÜLVÁROSÁBAN.

inkább az a nagyon is valószínű körülmény, hogy
ez a hadjárat, melyet most a lapokban tonkingi
expedició név alatt emlegetnek, esetleg Khiná-
val, a megtámadott terület állítólagos hűbér-
urával, fogja a francziákat háborúba keverni.

A háboru színhelye Hátsó-India legkeletibb
országának, Anammak északi része. Anam
területe jelenleg 440,500 □ kilométer s lakosai-
nak száma 21 millió. A birodalom tehát, mely
térképeiken, mint Hátsó-India keleti szegélye,

Tonking tartomány fővárosa, a ma oly
gyakran emlegetett Hanoi, a Veres-folyó torko-
latához közel fekszik. Itt s a város környékén
folyanak márczius óta a csatározások.

Hanoi jelentékeny hely. Lakosainak száma
a 200,000-et jóval felülhaladja s kereskedelme
igen kifejlődött. Lakói nem műveletlenek, amaz
ósrégi keletázsiai műveltség van itt is, mely az er-
kölcöket és szokásokat megfomította, de előre-
nem haladt, s Európával ma már össze sem ha-

sonlítható. A francziák már XVI. Lajos kornája alatt elfoglalták a várost, melynek lakói őket hívták az anamik ellen segítségül s erődöt építettek benne. Anam azonban már 1802-ben visszafoglalta Hanoit s Tonkingot is bekeblerte. A múlt évtizedben Dupuis nevű, Kelet-Ázsiában lakó francia, az utazási műveiről világhírűvé lett Garnier Ferencz hajóhadnaggyal új hadjáratot tervezett Tonking ellen s Hanoit is elfoglalták. E hadjáratban esett el, mint azt annak idején megírtuk és képekben is közöltük, a derék Garnier, kinek a keletázsiai országok ismeretése körül oly sokat köszönhetünk. A hadjárat következménye volt, hogy az 1874 márczius 15-én Szaigonban kötött szerződés a Veres-folyót és Tonkingot megnyitotta a kereskedésnek.

Képünk a városnak csak egy részét mutatja be, azt a kaput és utcát, hol Dupuis a támadás alatt s Garnier meggyilkolása után megerősített állásban maradt, s melyet Hanoi lakói Dupuisról neveztek el. Látható a képről, hogy az építést a városban még meglehetősen fejletlen; ha a tetők nem lennének oly sajátosan lépcsőszerűleg meghosszabbítva, a városi házak nem különböznek nagyon a mi egyszerű falusi parasztházainktól, annyival kevésbé, mert a tetőzet itt is nád képezi. Maga a kapu is igen primitív. Czölöpkékből készült kerítés, közepén egy kis nyílással, melyen alig három ember fér meg egymás mellett. Igaztalanok volnánk különben, ha Hanoi várost a kép után ítélnénk meg; vannak itt kitűnő szép lakások is s egyes épületek, minő például a Konfucsenak szentelt nagy pagoda, melyet az utleirők valódimagasztalással említenek. A Dupuis-utca csak egy külvárosi részletet mutat, de mint ilyen is eléggé jellemző és érdekes.

Ily különös, vagy legalább európai ember előtt szokatlan vonásokat találunk a többi képeken is. Feltűnő lehet mindjárt az a kép, mely egy benszülőttekkel megerősített francia csapat utraindulását ábrázolja. Az elefánt mint teherhordó, sőt, hogy úgy mondjuk, vezérparipa e vidéken megszokott dolog lehet. Az okos elefántot sok mindenre felhasználják az emberek; mint írják, többek közt még kitűnő tüzőtök is. A legtöbb ház ugyanis fa, rizzszalma és pálmalevelekből összerakott kunyhó s mivel az ily épületek természetesen igen gyorsan elégnak, a benszülőttek tűz esetében egész csomó elefántot hajtanak oda, hogy a tűz körül fekvő házakat szétrombolják s az ügyes állat egy pár perc alatt többet is lerombol. Ily okos állatoknak a háboruban nagy hasznát lehet venni s különösen oly helyeken, hol az út rossz, az ágyukat s más nagyobb terheket csak ők vihetik.

Egy másik képünk a tonkingi népviseletet mutatja be. Magyarazó ellentétül ott látunk még közepén egy kínai öltözetben levő európai s mellette egy kínai mandarint és katonát. A tonkingiak öltözte sok tekintetben hasonlít a kínaiakéhoz, kikkel általában igen élénk összeköttetésben állanak s valószínűleg közel rokonnak is. A vagonosok, kik legnagyobb részt a tengerparti síkságokon laknak, nagyban különböznek a szegényebb s részben nomád életet folytató tonkingiaktól, kik közt igen sok a műveletlen barbár, míg a partvidékeken nagyon kevés tonkingi lakik, ki legalább irni és olvasni ne tudna. Alakjuk rendesen alacsony és szikár, de azért sokkal erősebbek, mint a minőnek látszanak s különösen igen élénken szoktak mozogni. Arcszínük sötétbarna, de a szín néha egész fehérre halványodik. Fehér foguk felnőt korokban megfeketedik s ezenkívül a folytonos betel-rágás megpirosítja ajkukat és szájuk bensejét, mit ők igen szépen tartanak. A nagy meleg miatt, mert e tropikus vidék szélén eső tartományban a hőmérő ritkán süllyed 0° alá télen is, a napernyő-hordozás általános divat náluk s a gyermekek és szegények vagy éppen semmi ruhát vagy csak egyetlen lepedőt hordanak magukon. A nagy meleghez járul még a rendkívül sok esőzés, melynek következtében a tartomány ritka bőtermésű. Jóformán művelni sem kell a földet s az mégis mindent megterm. Az olesóság igen nagy. Közönséges embernek egy pár garas elegendő napi élelmére s egy frank értékű gyapotból kikerül egész évi öltözte; bambusz-kunyhója, melyet néhány óra alatt segítség nélkül maga is elkészíthet, hosszú időre ad lakást s egyetlen pok-

rócz pótolja az ágyat, asztalt és széket. Rendes eledelők a rizs, mely mindent pótol s italul szolgál a thea vagy valamely más illatos levélre öntött meleg víz. Teheneik és kecskéik is vannak, de fejni nem szokták, csak a gazdaságban használják s esetleg husukat eszik meg, bár a tehenusélt náluk ritkább. Megesznek különben minden kigondolható dolgot. A gyönyörű és rendkívül nagy mennyiségben tenyésztett gyümölcsökön kívül főeledelők a hal, a házinali tartanak disznót, tyukokat, kacskákat, ludakat és galambokat. Megeszik a sáskát, tücsköt, különféle rovarokat és gilisztákat, a rákot, kigyókat, kutyát, macskát, sőt még a tigris is. Feltűnő, hogy a gazdag termés s ily soknemű eledel mellett is igen gyakran fordul elő náluk az éhség s egész községeket pusztít el. E körülmény oka részint az ország túlnépesésében s a mandarinok kapzsiságában áll, kik a főléleges élelmiszereket mind összekapartják, részint pedig abban, hogy a gyakori viharok vagy a rovarok gyors szaporodása a vetéseket gyakran elpusztítja s a valódi gyermekkedélyű nép a jövőre nem gondolva, a jobb napokban semmit sem tesz félre ily időkre. Ha rossz termés van, mindenfelé csak koldusokat lehet látni, de ezek rögtön eltűnnek, ha csak közepeszerű termés is mutatkozik, jeleül, hogy az áldott föld egy kis gondoskodás mellett igen jól táplálhatja még őket. Betegség, különösen szembajok, napszúrás, láz, igen gyakoriak náluk, de ritkán veszélyes jellegűek, míg az európaiak, különösen az esős időben, majusztól szeptemberig igen sokat kénytelenek szenvedni e vidéken.

A tonkingi népnél, a síkságon és hegyek közt lakó törzsek különbségeitől eltekintve, valódi rangfokozat nincs, minden ember egyenlő s különösen kisebb városokban és falukon valóságos köztársasági élet uralkodik. A tulajdonképi előkelő osztályt csak a hivatalnokok képezik, kiket az európaiak itt is mandarinoknak hívnak. Nem minden mandarin egyenlő rangú azonban, sőt az ő hivatali osztályukban még talán több rangfokozat van, mint nálunk. Mi csak kettőt mutatunk be, kiknek öltözetéből a különbség rögtön feltűnik. Minden kerületben legalább két mandarin van. Egyik, hogy úgy szóljunk, szolgabíró és járásbíró egy személyben, azaz a kerület összes bírói és közigazgatási teendőit végzi, a másik pedig a tanfelügyelő, kinek szerepköre az országban, hol a vizsgák oly nagy fontosságúak, igen nagy. Mandarin is csak az lehet, ki az elemi ismereteknél kívül legalább a kínai nyelvből nyert doktorátust, mert e nyelv a hivatalos iratok nyelve, bár a közéletben senki sem használja. Minden mandarin külön irodája és segédszemélyzete, a katonai mandarinoknak pedig külön tisztjeik vannak. A rangfokozat szerint a mandarinok 9 különféle öltözetet hordanak, bár a diszplónyt csak ünnepek alkalmával veszik fel. E diszplónyon, mint képünk is mutatja, különböző állatjelvények fordulnak elő: a katonának a tigris, a főrangú civil mandarinokén a sárkány, tekenősbéka; az alsóbb rendűekén mellre tűzött négyszög alakú alapon daru, néha tigris is. Elefántoson táblák, aranyozott díszítések s más jelvények mind külön hatáskört jelentenek.

Bizonyosan feltűnik olvasónk előtt az egyik tisztas mandarin hosszú körmei által. Ez nem egyéni sajátosság, nem is egyszerű divat, hanem — a tudósok jelvénye, kik balkezeiken a körmök megnyújtására nagy gondot fordítanak. A bemutatott mandariné még csak nem is valami szép példány, 20—25 centiméter hosszú körmök sem tartoznak a ritkaságok közé s az ily körmök azután még a csinos tonkingi nők előtt is becsületet s hirnevet szereznek a tudós mandarinnak.

IR DALOK.

— Moore Tamás. —

Nevét ne sohajtsad ... *

Nevét ne sohajtsad, sirjába ne helyeszd,
Hol díszlten a hős tetebe porlad,
S a köny legyen néma, mely a szembe tolul,
Mint éjjeli harmat, mely sirjára hull.

* Moore egyik legmelyebb dráma költeménye, melyet 1798-ban, Irland legszomorúbb idejében írt. Az angol saznokosságunk áldozataul több esett 30,000 irnél, ezek közt Emmet Róbert is, a fölkelés egyik vezére s Moore személyes barátja. A költemény ennek emlékére írták.

De az éjjeli harmat, mely esőndbe leszál,
Ragyogja be fényvel az éji homályt,
És a könyütől, mely titkon lepörög,
Legyen a holt hősnek emléke örök.

Távol van a hontól ... *

Távol van a hontól, hol hőse pihen,
Szeretőkétl van körülállva,
De elborul im és szép szemiben
Könyeknek fakad árja.

Dalolja hazája vad harczi dalát,
Zeng mint zuhogása gyors bérczi vizeknek;
Nem tudja, ki kéjjel hallgatja szavát,
Hogy a dalolónak a szíve reped meg.

A szerelemért élt az ifju levente,
S oh drága szabadság, érted esett;
Soká ki ne fogyjon a köny szemekbe;
Árája a sirba utána nyeg.

Oh ásatok ott sirt, a hol a nap
Fényt hint kora reggel már szekeréről;
Hevitse e fény, mint lágy sugarak
A honi Győtrelnék-szigetéről. **

A minstrel.

A minstrel a honért kiszállt
Merész, véres tusára,
Kard ékesíti oldalát,
Hátán ott függ a hárfá.
«Dalok hona,» — a dalja mond, —
«Ha vések környékezek,
Véd egy kard künn a harcmezőn
S egy hárfá zöngedez meg.

A dalja elhull a csatán,
De estét mosolyogja,
Izrekte tépte hurjait,
Nem fog már zengni kobza:

«Meg ne gyalázzon vad tusán»
— Igy szól, — «a durva ellen,
Csak szabadsáért szolgált dalod,
Szolgáknak soh'se pengjen.»

INCZÉDI LÁSZLÓ.

EMLEKÉZÉS AZ UTOLSÓ LENGYEL FORRADALOMRA.

Irta HEGYESI MÁRTON.

(Vége.)

A nemzeti kormánynak titokzatossága és kifejtett terrorizmusa által rendkívül tekintélye volt. Midőn az orosz cenzoroknak megparancsolta, hogy mondjanak le, lemondtak mindnyájan. S midőn a lisztcszállítást az orosz kormány részére megtiltotta, arra nem akadt vállalkozó széles Lengyelországban. Igazolta a nemzeti kormány nagy tekintélyét Enoch államtanácsos esete is. Ez egy nap Konstantin nagyhercegnél volt ebédén, rajta kívül a főhercegi asztalnál csak a főherceg, családja és két hadsegéde ültek. Ebéd alatt szóba hozta Konstantin nagyherceg, mit lenne legzeleszerűbb tenni az elfogott felkelőkkel? Enoch államtanácsos erre azt válaszolta, hogy legjobb lesz a fiatalokat besorozni s az öregebbeket Szibériába deportálni. S midőn hazament, már ott találta szobájában ő is a nemzeti kormány azon rendeletét, mely ezen nyilatkozatáért kitaszította Lengyelországból, halálos büntetés terhe alatt. Az államtanácsos előnyösebbnek látta magára nézve azt, hogy engedelmessédjék a rendeleteknek s odahagyta Lengyelországot. Vielpolskinak lemondását s Lengyelországból eltávozását szintén ilyen indokkal hozták sokan kapcsolatos, némelek azonban azt kegyvesztésnek tulajdonítják.

Volt a nemzeti kormány saját postája, mely kiterjedt külországokra is, s gyorsabb és pontosabb volt a hivatalos postánál. Volt rendőr-

* Emmet Róbert menyasszonya, bánattól sorvasztva, meghalt Olaszországban egy évvel kedvese kivégzése után.
** «The Island of Sorrow» a Győtrelnék szigete: Irland.

sége, mely jobb volt az oroszokénál; egy varsói kereskedő-család, a Wichert-család gyilkosainak ez vezette egy átirattal nyomába az orosz rendőrséget.

De hát kikből állott s hogy volt szervezve ez a titkos lengyel nemzeti kormány? Önkénytelen ez a kérdés tolu mindenkinék agyába ezek hallatára. Azt bizony nem tudja senki. Az orosz kormány vére tudta fojtani a lengyel fölkelést, de annak, hogy kik voltak a kormány tagjai s mikép volt az szervezve, nem tudott nyitjára jönni soha.

Sokan azt gyanítják, hogy a szervezet a Mazzini-féle tizedes rendszerre volt alapítva, melynek lényege abban áll, hogy a tagok közül mindenki csak főleblvőjét s az alárendelt tiz tagot, de térsait senki sem ismeri. Ennek lehet ezen föltevés szerint tulajdonítani azt, hogy sem a kinzások, sem a pénzügéretek nem tudták nyomára vezetni a lengyel nemzeti kormány szervezetének az orosz kormányt.

Nyílt dolog volt, hogy a párisi komité élén Czartoryski László herceg áll, ki leginkább az európai diplomáciára való hatást tekintette fölfeletának; azonban a kiadott rendeletek meghozatalának gyorsaságából következtetve az is világos volt mindenki előtt, s így az orosz kormány előtt is, hogy a főintéző szellem, tehát a kormány feje, bent van Varsóban.

Csak azokról tudta meg az orosz kormány s az európai sajtó, hogy tagjai voltak a nemzeti kormány, kik vagy elhullottak a csatátéren, vagy az orosz kormány keze közé jutottak. Tudjuk nevezetesen, hogy a Babicenél áprilisban elesett Budkievics és Bodzimirski, s hogy az elfogott Bogdanovics és Volovskij, ki pedig orosz államtanácsos volt, a nemzeti kormány tagjai valának. Bogdanovicsot ki is végezték. Ehhez is azon fölcsólitást intézte Chrusjevjev tábornok, a kivégeztésre kirendelt csapatok parancsnoka, hogy kérjen kegyelmet, hiszen még oly fiatal. «De vén az ügy, örök az igazság, a melyért küzdöttem», válaszolt ez. A tábornok nem engedett oly könnyen, fölemeltette előtte síró édes anyját is, s biztosította őt, ha maga kéri, a kegyelemről. «Anyám pirulna miattam, ha az oroszról, hazám gyilkosától kegyelmet kérnek», volt ennek elutasító végválasza.

Másra nem tudta rásütni a részvételt a nemzeti kormányban az orosz híres rendőrség sem.

Berg tábornok, Varsónak és Lengyelországnak a nyár folyamán kinevezett katonai parancsnoka, midőn megismerte a helyzetet, így nyilatkozott Konstantin főherceg előtt: «Felségeden az rajtam kívül itt mindenki a forradalmi kormány tagja». Körülbelül igaza volt, legalább azon módosítással, hogy alkalmasint Konstantin főherceg is vagy bent volt a lengyel nemzeti kormányban, vagy egyetértett azzal. Nem újság az ilyen az orosz főhercegek politikai eljárásában.

A diplomáciai hadjárat is megindult Lengyelország érdekében mindjárt a forradalom kitörése után.

Francia- s Angolország és Ausztria oroszellenes állást foglaltak el. Pétervárra menesztett jégzékeikben azt ajánlották az orosz kormány, hogy adjon a lengyeleknek alkotmányt és amnesztiát. Poroszország ellenben már február 8-ik napján szövetségre lépett Oroszországgal, kötelezven magát, hogy a területére lépő lengyeleket lefegyverezze, az orosz csapatoknak pedig szabad átvonulást enged. Bismarcknak ezen eljárása ugyan a porosz képviselőházban február 28-án 246 szavazattal 57 ellenében rosszalattott, hanem arra Bismarck, szokása sze-

rint, rá sem hederített, s haladt a maga útján tovább.

Az orosz kabinet, talán ezen szövetségben, talán a nyugati hatalmak érdekegyeség-hiányában bízva, ápril 14-iki válaszában visszautasította, mint belügyeibe való beavatkozást, a nyugati hatalmak jégzéket. A czár azonban márczius 31-iki kiáltványában, melyben a többek közt azt is mondta: «az ország politikai életének új korszakot nyitni köteleességünk,» — amnesztiát ígért azoknak, kik május 13-áig meghódnak, de ezt meg a nemzeti kormány utasította vissza ápril 12-én kelt proklamációjában.

Hosszabb tanakodás után, június 18-án, ismét sürgönyöket küldtek a nyugati hatalmak a pétervári kabinethez, külön-külön, s nem együttesen. Az együttes sürgönytől Rechberg gróf, Ausztria külügyminisztere irtózott, ezt a formális szövetség kifejezésének tekintvén. E sürgönyök tartalmazták a híres VI. pontot. Most már követeltek a nyugati hatalmak. Követelték az amnesztiát, a népképviselőt behozatalát, a hivatalokba kizárólag lengyeleknek alkalmazását, a vallásszabadságot, a lengyel nyelv alkalmazását, s rendes és törvényes újoncsozást rendszert.

Goresakov herceg július 14-iki válaszában e kívánalmakat is visszautasította.

Kezdett beborulni Európa békéjének ege. Nemcsak az angol független lapok, hanem a francia félhivatalosok is igen éles hangot használtak az orosz kormány ellen s élénken csörtették a kardot. Most már nem Valevski, ki időközben, június 25-én elbocsátottak, hanem Drouyn de Lhuys volt francia külügyminiszter, ki jobban alkalmazkodott III. Napoleon császár akaratához.

III. Napoleon pedig háborút akart. Minden jel igazolta ezt. Midőn a nemzeti kormány egy memorandumban Európa tudtára adta, hogy még a VI. pont sem elégítette volna ki Lengyelországot, III. Napoleon e memorandumot a hivatalos «Moniteur» hivatalos részében tette közzé, nagy bámulatára és megdöbbenésére az európai diplomáciának, ez által félhivatalosan elismervén a lengyel nemzeti kormányt. Biaritzban pedig, hol a furdói idényt tölteni szokta, nyilvánosan fogadta Czartoryski herceget, s az orosz követnek, Budberg bárónak erős boszuságára tüntetőleg sétálgatott azzal.

S midőn látta, hogy Rechberg gróf és Palmerston lord zsebre rakják az orosz visszautatást s meg akarnak elégedni a nyert kudarczezal, egy esatlanós tromfról gondoskodott Európa, de különösen Oroszország részére. November 5-én a szenátust megnyitó beszédében az 1815-iki szerződéseket megszüntetnek jelentette ki s azt adta tudni, előre fenyegető hangot használván az azt elfogadni nem akarók ellen, hogy az európai uralkodóknak Párisban tartandó kongresszusát hozta javaslatba, mely véglegesen intézkednek az európai összes kérdésekben, tehát a lengyel kérdésben is, terveit a Lagueronnière által iratott félhivatalos rőpiratban még inkább megvilágosítván.

Erre lett azután megdöbbenés nemcsak a kabinetekben, hanem a tőzsdéken is. A háboru napról-napra bizonyosabbá vált. Az arany-ágó a bécsi tőzsdén, mely október végén 11.75 százalékon állott, november 20-ára 24 százalékra szökött föl.

Minden valószínűség szerint úgy látszott, hogy a külsegély, a fegyveres beavatkozás, melyre a nemzeti kormány mint egyedüli reményre számított, csakugyan be fog következni. Tudta azt jól a nemzeti kormány, hogy a lengyel fölkelők nem győzhetik le a muszkákat, eddig is csupán azért engedte omlani a vért, mert remélt III. Napoleonban.

Most már fölpirkadóban volt a reménynek piros hajnala. Minden lengyel szív örömtől lázasan dobogott, s már előre látta lelki szemeivel, hogy hazája független és szabad.

Az utolsó lengyel forradalom ügye ekkor állott delpontján, s ezzel végződött annak második korszaka.

III.

A harmadik s utolsó korszak a csalódás és az agonia korszaka volt.

A piradó hajnalra boru s aztán gyorsan sötét éjjel következett, befödővén fekete szárnyával az elpusztított falvakat, az ujonan ásott sírdombokat, az akasztófákat s a fényes reményeket.

Váratlanul új kérdés merült föl s ez kezdte foglalkoztatni az európai diplomatákat.

November 15-én meghalt VII. Frigyes dán király s utódja IX. Keresztély lett, ki a glücksburgi ágól származott. Ez birtokába vette s szorosán Dániához csatolta a lauenburgi és schleswig-holsteini hercegségeket is, pedig ezeket az angustenburgi ágól származott Frigyes herceg a magáéul reklamálta s a német szövetség is a Bundhoz tartozóknak tekintette. A Bund félre tette a német reform fölötti harcot s kizárólag a schleswig-holsteini kérdés megoldására szentelte idejét és erejét. Dánia nem akarta kiengedni a dán alkotmány kötelekeiből a hercegségeket, a Bund elhatározta az exekuciót, ennek végrehajtását Ausztriára és Poroszországra bízta, ezek csapatai be is nyomultak Laueburgba és Holsteinba, s december 24-én elfoglalták Altonát.

Igy tört elő a schleswig-holsteini kérdés egész élességében s nemsokára az Eider partján is dorogtek az ágyuk.

Anglia most már kizárólag ezen kérdéssel foglalkozott. Dániához nemcsak az uralkodóház rokonsági köteleke, hanem anyagi érdek is csatolta s ez az angol kabinet előtt mindig a legfőbb tekintetben részesült. Hogy tehát a schleswig-holsteini kérdés előnyös megoldása annál inkább lehetővé tétessék s ne zavartassék az össze más komplikációk által, Palmerston III. Napoleon kongresszusi javaslatát határozottan elutasította. Angliától mostantól fogva irhatta az orosz zavartalanul a lengyel nemzetet, nem forgott fenn anyagi érdek annak megakadályozására.

Ausztria is csak elvben fogadta el a kongresszusi javaslatot, tényleg azonban nem. Nagy oka volt félnie neki is attól.

Igy aztán felbomlott a nyugati hatalmak egyetértése, mely, legalább Ausztria részéről, addig sem volt soha őszinte. Hiszen Ausztria tényleg eddig is a legellenességében viselte magát a lengyel fölkeléssel szemben. Lefoglaltatta az Orosz-Lengyelországba becsémpészni célzott fegyvereket; megakadályozta Galiciában a csapatszerzéseket, így tette lehetetlenné például Visockinak, hogy Radzivilovnál a megállapodáshoz képest Horodynski segélyére mehesse, lefegyverezvén annak csapatait vezéretől együtt; házkutatásokat rendelt s elfogatásokat eszközölt az orosz kormány érdekében. Már májusban nevezetesen átkutatta Csáky Kálmán grófnak hókőzezi kastélyát, lengyel fegyverek után szágulászván ottan. Elfogatta Nyiregyházán Prokopot s Debreczenben Szőrényi Arthur jogászt s elfogatta Gergelyi Tiivadár mostani képviselőt, azzal gyanúsítván őket, hogy a lengyel nemzeti kormány megbízottjai. Szőrényit, ki azelőtt Garibaldinál szolgált, állítólag Komáromba hurezték; attól fogva nem hallottunk többé hírt róla.

A kisebb államok, még Olaszország is, elfogadták ugyan a kongresszusi javaslatot, de

ennek, Anglia és Ausztria ellenzésével szemben, III. Napoleon nem nagy hasznát vette. Ő maga is, bár már csapatai bevették Pueblát, nagyon el lévén foglalva a mexikói boldogtalan expedícióval, egymaga, valamelyik nagyhatalom vagy nagyhatalomnak szövetsége nélkül, nem indítható háborút a Poroszországgal szövetséget Oroszország ellen.

Poroszország sem fogadta el a kongresszust, hanem a helyett a miniszterek konferenciáját hozta javaslatba. III. Napoleon, hogy magának tisztességes visszavonulást biztosíthasson, kapva kapott ez eszmén. Elejtette saját tervét.

Ez volt III. Napoleon első veresége, a napoleoni prestige első elhomályosulása, mely utóvégre Szedánig vezetett el.

A konferenciáról egyideig aztán még beszéltek a lapok és a diplomaták, aztán elfeledték azt is.

Lengyelország teljesen saját sorsára hagyatott.

A teljes reménytelenséget átlátta a nemzeti kormány is, s midőn a monarchikus érzelmi Czartoryski Ádám herceg visszavonult a párisi komité éléről helyét az európai forradalmi párthoz tartozó Sapieha herceg foglalta el, a Mieroslavski-párt jutott túlsúlyra.

Meggyőződés arról, hogy Oroszországban egyáltalában nincs kilátás a sikerre, az 1864-ik év tavaszán Ausztriát akarták a lengyel, az olasz és a magyar forradalom által három oldalról lángra lobbantani. Galiciában titkos szervezkedés folyt s Klapka Lembergben titokban érkezett a lengyel nemzeti kormány megbízottjaival.

Az osztrák kormány azonban (neszét vette a dolognak, február 29-én ostromállapotba helyezte Galiciát. A házkutatások, fegyverle-foglalások és elfogatások által kifejtett szigor itt is gyorsan véget vetett mindennek s meghiúsította az egész tervet.

A lengyel erőkben ez alatt még mindig folyt, bár mindinkább elhalóbban, a kétségbeesett viadal. A fölkelők az 1863—4-iki télen már nem a reményért, hanem csupán a boszuért küzdöttek s iszonyon sokat szenvedtek az akkori 20 foku hidegben, éjet-napot ott töltve a jégge fagyott havon, a zuzmarás erőkben.

A második korszak guerilla-vezérei lassanként elfogytak, elestek, elfogattak, kivégeztettek. Alig maradt meg egy-kettő közülök. Levandovski és Kruk még mindig küzdöttek s az elhullottak és elfogottak helyébe jött Jankovskij, Komorovskij, Cvik, Bozak, Vroblevskij és Poiniski, és küzdöttek tovább elkeseredéssel, hanem ez már csak a halál agóniája volt.

Lassanként letűntek ezek is. Oztoztak elődeik végzetében, elhullottak, elfogattak, vagy kimenekültek.

Jankovskit, ki 40-szer harcolt az oroszok ellen, február 12-én végezték ki az oroszok; Bozak március 15-én menekült ki Dzikovnál Galiciába. Az orosz fogságba jutott fölkelők száma csupán 1863-ban 6295 főre rugott. A zamosci várban elzárt foglyok között volt három magyar is: Baráth János, Bicskey Sándor és Balás Lajos.

Polgári részről is többeket fogatott el Berg, elfogták a fiatal, 28 éves Boguslavskit, ki a nemzeti kormány rendőrőrnöke volt s az előtt Heidelbergben tanult; s március 26-án elfogták a három Guzovska-nővért, kiknél a nemzeti kormányban igen fontos irományait találták meg: a pénzbevételről és kiadásokról vezetett hivatalos naplót.

Az is nagy hatással volt a forradalmi szellem elfojtására, hogy a március 6-iki ukáz, melyben a császár a parasztnak tulajdonjogát dekretálta az általuk eddig használt földre, an-

nak fölszerelésére s az azt illető halászati és vadászati jogra nézve, még inkább forradalom-ellenes és orosz érzelmevé tette a föld népét.

A külföldi lapok sem kísérték többé figyelemmel a lengyel ügyet, ezeket is inkább érdekelté a düppeli sáncok ágyúöreje.

Lassanként elnémult a harci zaj a lengyel erőkben. A fölkelők, kik még éltek, szétoszlottak, elbujdostak, tömegesen együtt csak Szibéria jégmezőin voltak már főtálatlak.

Osváth Pál, a «Sárrét» leírója, én rólam is azt állítja, hogy én is szibériai fogoly voltam. Hála az égnek, ettől még megmentett jó szellemem. Haza kerültem szerencsésen, hozva magammal tényleges emlékül a megnyítt egyenruhát, a kabát ujjába bevart igazolványt s a fagyott lábakat.

Mire kitavasodott, Lengyelország újra egy nagy temető volt, az eltiprott szabadság rémes temetője. S ujult erővel vette kezdetét a nem-

CZICZÁZÁS. — BICZÓ GÉZA RAJZA.

Berg tábornok ugyan amnesziával biztatgatta a felkelőket, hanem Oroszországban ez a szó azt jelenti, hogy: Szibéria.

Magyart is nem egyet elhurcoltak Szibéria hósvatagjaira. Oda vitték nevezetesen Bányász Mártont, Székely Lajost, Fővegi Bélát, Sándor Józsefet, Rubinsteint, Frankot. Azok is, kiket közülök nem ölt meg a nyomor és a honvágy, csak évek múlva, 1867-ben az Andrássy-kormány reklamálására bocsátattak vissza hazájukba.

zetiség-kiirtás s a vallásüldözés zsarnoki rendszere. «Varsóban rend uralg.» — elmondhatták ismét Goresakov, Berg és Muraviev.

A lengyel nemzet ismét egy nagy csalódással lett gazdagabb. De egy nagy tanulsággal is. Ezen tanulság így szól:

Elnyomott nemzeteknek külségejre vární s a diplomáciában bizni annyi, mint magot futóhomokba vetni.

CZICZÁZÁS.

Biczó Géza rajzához.

Piros pünkösdi napjával, májussal: vége a kis-télnek.

Májusban tél? — Az, de csak kis-tél. Nálunk így hívják azt a rövid dologtalan időszakot, mely a kukorica-kapálás bevégezése és a kaszálás megkezdése közé esik. A tavasz igazi beköszöntésének hírnöke a gyorsan nyíló fecske; a nyári munka megjöttének hírnöke a porle-

Ez vidáman csicseregve rakja fészékét az eresz alá: ők fáradtságtól pihegve telepsznek meg a piacon, szépen sorjában, a hogy ide ballagtak, és nyírott bajszuk alatt tátott szájjal, némán várják a jó szerencsét. Ha épen hetivásár van, körülfogja őket a gyanakodva szemlélgető műértő közönség; t. i. az, melynek kaszára van szüksége. Ennek a közönségnek van ám csak igazán kifejtett műérteke! Ha a hosszas általános szemlélgetés után részletes bírálataásra kerül a dolog, van akkor tűrni valója a piaczsarokra leásott, üvegszerűvé égett téglacsomó-

a mikre a szűrít ráterítte kend, meg rajtok ül-mifélék? —

Janó bácsi előbb egyet ásit, megvakarja a kalap alatt megizzadt üstökét, és csak aztán mondja:

«Ezek a legfáinabbak.» — Fel se kel a szűrő, hanem rejtegeti maga alatt a fáin portékát.

«Hadd lássuk hát no!»

«Hm! — de ennek darabja egy forinttal drágább ám, mert felelős vagyok mindjárt.»

«Mutassa no!» — Janó bácsi feltápászkodik, és a rejtett csomóból nagy figyelemmel kihuz egy kaszát. Szó nélkül nyujtja oda a műismerőnek, a ki most még inkább hozzáértő képet vág. Ezt is megpengeti, a mellette állók is figyelnek a pengésre, és helyeslően intgetnek fejükkel. No már ez kasza, de igazi!

«Mért mind ilyet nem hoztak kendtek?»

«Hja! alig válik száz közül őt!»

«Hogy adják?»

«Két forint.» Már erre megrökönyödik a műértő közönség; mert a kaszának egy forint a szabott ára: akár a zsemlének a két krajczár. Megkezdik az alkudozást, és végre ára szakad a portékának egy forint ötven krajczárban. Az a szerencsés, a ki a «felelős» kaszából vehet. Ugy kapkodják, mintha szép szóért, ingyen vesztegetnék. Mire minden palócz eladja a felelős kaszáját, akkorra vége a heti piacznak. Hanem az a csodálatos dolog, hogy a másik heti piaczon megint csak annyi a szűr alá dugott felelős kasza, mint az elsőn volt! De azért ez is mind elkél, s utóljára csak egy-két rozsdás mustra marad. Hiába, az alföldi ember még elhiszi, hogy jobb a dugdosott drága, mint a kirakott olcsó; pedig tudja a példaszó-ból: házasság, hadvezér, kaszaválasztás — az ur isten dolga! Nem is látott bele ezeknek a teljesülésébe még eddig soha senki, hanem azért neki vágunk vaktában, hátha most az egyszer jól sül el?...

Van azután új kaszapróba kaszálás kezdetén. Ha a másfél áron vett híres «felelős» valamelyik kutyúkaszás legényke kezében csak egy felelős-harmadából nyakalja a virágos füvet, és a sürü fenés miatt egy kurjantás távolúságra marasztja az előtte rézsutosan sorban kaszálók után, úgy, hogy mire a többi a kivágott «elő» végén már pipára is gyujtott: ez meg még akkor is hajítás távolúságban nyuglódik, megszánya az elől játsza kaszáló öregberes, s visszamentében odaszól hozzá:

«Hoczié no öcsikém, hadd nézek a szeme közé annak a híres szerszámnak!» Maga elé állítja nyélvégen a kaszát, jobb hüvelyke körmével végig pengeti az élet; megfeni a tokmányból kivett nedves kaszákóval, hogy csak úgy suhog; azután vág vele, alig hajlítva le derekát: de a kasza csak nem fog.

«Próbálja kend hozzá ezt a «tótvesét!» — mondja a bánatos sereghajtó.

Tótvese a gunyveve a préselt kaszákónek, mert ezt a palócz a tűsöje hátuljából huzza ki, s ráadásul adja a drága kaszához. De ez se marja a kasza élet, csak elsziklik rajta.

«No kis öcsém, bolondja leszel te ennek az egész nyáron, mert előbb elszagatt az téged, mint te őtet! Nem kasza ez, csak vaskó.»

Lenező megvetéssel odadobja a fültövet vakaró sereghajtónak, a kinek még a végig kell hallgatni a rend kezdő végére visszaballagó többi kaszás gunyolódását is.

«Ember kellene a nyele végére, akkor ha fogná a füvet, eresztene is!» mondja az egyik.

«Vágasd kettőbe derekon; kitellik belőle két nádívágó kasza.»

«Kend meg az élet avas hájjal, majd könnyebben esszik.»

Igy teszik dühössé szegényt; pedig az a kopott kaszáju öregberes alattomban megszalomnáta a boldogtalan kaszás «tótveséjét», ezért nem bir vele foganatosan fenni. És még a kifigurázott kinálja cserébe az új kaszát azért az egy ujnyi szélesre elkalapált régi kaszáért. Fölöstököm után már az öreg beres földig beretválja vele a füvet; kinálja is vissza a cserét a sereghajtó, de ezzel fizesik ki:

«Lásd öcsikém, olyan az új kasza: mint a fejelés-csizma; viselve válik el, jó-e vagy rossz.»

Dől azután a virágos rend olyan vastagon, mint a lóderék; és ha jó szárító meleg idő jár, a gazda elébe ragaszta az idei fogós csikókat a ketyegős vastengelyű kocsinak, és esthajnalon hazaszalad a városra gyűjtőlányokat fogadni.

Biczó Géza 1883

pett szük gatyában, kis karimájú kalap alatt izzadó homlokkal egymás után kullogó palócz atyafiak, kik onnan, arról a görbe felföldről, hátukon czipelik ide a szalmatekeresbe szoritott kaszákat. Rövid szürdölmányuk — panyókául hátukra vetve — takarja a nehezen hozott terhet; inuk is annyira kifárad a szokatlan homokos uton, hogy megcsukolva — mint a fanyelű bugyli — majdnem térdig járják a földet! A hátton hozott, csomóba kötött kasza pupossá, a fáradtság csámpássá teszi szegényeket! Milyen ellentétei a villámgyorsan repeső kis fecskének!

A másnap harmatos hajnalban messziről hallik a vig dal. Csapatok jönnek a lányok, vállakon könnyedén hozták a gyűjtővélakat, és a kaszásokhoz érve, friss csengő hangon «szerecsens jó reggelt!» kívánnak.

«Adjon Isten nektek is hugom! Ugyan álmódattok-e az éjjel valami szépet?»

«Nem volt rá érkezésünk, mert aludtunk,» veti oda a negédes Sárika.

«Hát a melytök nem birt aludni?» — kéri a sereghajtó kaszás, a ki egy kis pihenés kedvéért szivesen toldana a beszélgetést.

«Az bizony azon töprekedett galambom Jánoskánk: hány embernek vágta már bele a sarkába? mert megálmodta, hogy te vagy a sereghajtó!»

Nagyot nevetnek Jánoska rovására, — ki vált a lányok.

«Ne neked Jancsi!» mondja az öreg béres.

«Jól van Sári! majd megfizetek vasárnap délután a jászón.»

«Mind ott leszünk mi is!» kiáltják a kazagó lányok; s csapást verve a harmatos fűben, nevetgélve mennek el, hogy harmat száradtára elég szénakötelet sodorjanak.

Mire a vakító nap hegyesen süt le a tiszta kék égről; mire a szárnyait rezegtető s fölfelé emelkedő pacsirta csattogatni kezdi kedves énekét, s a már hullámzó gabonavetésben pitypatlyoz a pártját eszalgotó fűr; akkor a vidám lányok is fűrgén sürgnek-forognak csipejűkhöz csipített szoknyában az édes illatot árasztó száraz rendek között; a madáréneket is csak akkor hallják, mikor egy-egy nótát végig dalolnak.

Egy ilyen rövid szünet alatt éles sikoltás hallik. A petrenczördő két legény arra tekint. Sárika sikoltott, mert puha talpába tüske szúródott; nem mélyen, csak épen a bőr alá. Rövidre csipített bokorúgros szoknyája alatt fölemeli tüskeszurt lábát, kivillan fehér bokája, s hogy az odanéz legények ne lássák, hirtelen lekuporodik eldobott veltájja mellé. Pedig tudja a hamis, hogyha előbb leült volna, még azt a piczikét se látták volna meg.

«Ne piszkáld ki Sárika, kiesik az magától is aratásig!» — kiált fel a sereghajtó legény, a kit petrenczördőnk küldött el gazdurnak.

«Ki ám a kend kaszanyele a markábol.»

«Sohes bámulj komám annak a nyelvessenk a sarkantujjára, inkább vedd oda neki a bicsekodat, majd azzal kipiszkálja.»

Nojszen kell is Sárikanak az a bicsak! Kivette ő már a körmevel azt a kis igrice tüskét.

«Szurd alá már azt a rudat a petrenczördőnek, látod, hogy nem kell annak a te orvososság!» — kiált Jánosra a komája. János a rudszurás közben lehalovál is odapillant; de Sárika felpattan ültéből, friss nótára gyujt, és folyik a munka vidám tréfa, csengő nevetés és dal között.

Negy-öt vontatóra való petrenczördő összehordták már a legények, és hogy még az esteli harmat se esse meg az új szénát, a leányok vontatóba kezdik rakni. A felig rakott vontatóra valakinek fel kell menni, hogy betetézze. Sárika jobb kezével veltájja középső ágára támaszkodva egy ugrással a vontató közepébe libben, s míg a többi erővel el akarja temetni a gyorsan felhánt selyemszénával, ő ügyes munkabíró kézzel tetézi a vontatót. Közben még dalolni is ráér:

Az én rózsám boglyát tetéz,
A ki hányja annak nehez.
Kalapjára hull a polyva,
Édes a galambom csókja.

Utána mondja a többi is, s a petrenczördősdásban görnyedő Jancsi szeme odavész arra a fűrgé, kipirult barna lányra.

«Várj csak Sári, majd megnyaggyatlak vasárnap délután cicizázás közben.» Hanem ezt csak úgy magában teszi fel, hogy visszafizesse a mai köteledést.

Tréfa és izzáadás között folyik a serény munka, míg csak szombat este fel nem jön az esthajnalcsillag. Akkor minden munkás betakarodik a tágas tanyaudvarra. A béres befog hat cimerező ökröt a szekér elébe; a kaszások felkötik kaszájukat — élökkel kivülről lefelé — a szekérodalhoz, és a gyűjtőlányokkal vegyes magok is föltelpepednek. A mint mindenki helyre-erődött, a béres mélan szólítja ökreit: «Hójjel no!» — Az első csás-tinó nyakán megcsendül a szép szavu csegettű, zengésével hirdelve az

egész kerek pusztának, hogy szombat este van, hazafelé tartanak a munkások. De nem sokáig hallik a csegettű zengő hangja, mert a lassan dőzőgve haladó szekeren megered a vidám nóta. Messzire elhallik az esthajnalon az a kimondhatatlanul kedves leány-hang, az az igazán szívből fakadó, magyaros ritmusú zöngés, melyet valódi eredetében csak olykor-olykor bír a művészet némely felkentje igazán szívhez szólnó tolmácsolni.

Ha tisztáz tavolabb volna is a tanya a várostól, még akkor se fogyna el a nóta, de bármily lassan lépnek el a kékese fehér szőri ökrök, egyszer még csak befordulnak a «nagy-utczába.» A házak között jobban hallik a dal, élesebben zeng a csegettű s a béres is nagyokat csördít hosszonyelű sudaras ostarával; mert tudja, hogy otthon a vacsorát készítő gazdszanyó fölfüllel kinezdel az utczára: mikor kell már tálnai?

Messziről megismeri a csegettű hangját, és biztatva szól a katlantűzött kipirult szolgálóknak.

«Siessünk lányok, ez a mi szekerünk csegettűje. Mindjárt itt terem az uram is.» — És maga is serényen a tálaláshoz lát. Mire a haza-ért munkások leszedelőzködnek az udvarra befordult szekérről, akkor már ki van tálnva a szombat esti szokott vacsora: vagy turós csusza, vagy pirosra süttöt, foszlós turós béles. A szolgálók előre felszertelt a tornász alját, s a tiszta sima földre rakják le a tetézet tálakat; köréjük telepszik a fáradt, de jókedvű dolgos nép, külön a férfiak, külön a leányok. A férfiak szüreit összehajtvá teszik a földre, s hátuk mögé rakják kalapjaikat; a lányok is helyreajtatják fejendőjeiket, mert tisztességgel szokott a magyar nép az istenáldásnak nevezett enivalóhoz tálni. Az egész heti munka által fűszerezett étvágygyal jóízűen megvacsorálnak. Evés után sorba jár a zöldmázás csücsös korsó. Nagyot huznak belőle, és kézzel közre adják.

János iszik utójára belőle, és Sárikanak nyújtja oda; az meg ivás előtt köténye sarkával megtörli a korsó csücsit, és csak azután, de akkor is csak foghegyen iszik belőle, mintha nem akarná, hogy az ő ajka a Jánoséknak még csak a nyomával is találkozzék.

«Ejha! de kényes vagy! Azért is megcsókolom a szádát holnap délután!» Nem mondta ezt János, csak föltette magában.

Már a vacsorálás alatt kirakosgatta gazdurnak mindenkinek külön-külön a maga nap-szám-járandóságát a tornász előtti ezölpre állított malomkő-asztalra. A jóllakott munkások egyenként markukba olvasva átvették tőle, s mikor vége a «fizetségnak», gazdurnak feléjük fordulva, szives hangon mondja:

«Hát kedves szolgáim, ide tartsatok ám a jövő hétre is!»

«Helyen leszünk a hétfői hajnalhasadásra! Köszönjük is a kegyelmed jóakarátját. Nyugodalmas jó éjszákát kívánunk kegyelmeiteknek!»

«Adjon Isten nektek is!» Csöndesen távoznak a nyitott kapun; még a kutyák se ugatnak rájuk. Az utójára köszönő öregbéres beteszi utánuk a csikorgó kapuszárnyat, s visszaballag csöndesen kerdőzök ökreihez.

A távozó munkások szétoszolnak az utcán: ki merre lakik, arra ballag hazafelé. Akad három-négy szomszédleány, ezek körülölelik egy-más derekát, és széltfogva végig danolják a nagy-utczát. Frissen csengő hangok messze hallik a csöndes holdvilágos estén, míg lassanként halkulva elenyészik.

Gazdurnak udvara elcsöndesedik. Ő maga még csak most ér rá vacsorához ülni, s míg feleségével jó ízűn falatoznak, elmondja neki: mit végeztek a mult heten, mit dolgoznak a jövőn, mennyi volt a kiiztetett napszám. Vacsora végeztével jól eső nyugalomra térnek, s a nagy csöndességben csak néha-néha szólal meg a csástinó csegettűje, mikor fektében hátracsap szarvával a hátán donogó szunyogok felé. A béres benéz még a konyhán mosogató szolgálókhoz, rágyujtani a katlanban hamvadó parázsra, melyet ráütöget jobb hüvelyke körmével a nyirkos dohányra, s kimenőben nyugodalmas jó éjszákát kíván. Odakinn nyakába esavarintja szüret, s belefekszik hanyat a szekérderekba, és nézi kalapja alól a szép csillagos eget, míg elalszik a pipája, s az ő szemét is csöndesen befogja az álom.

Ilyen mélan, csöndesen végződik a szorgos munkában eltelt hét, — s felderül rá a vasárnap reggel. Templomi harangszó előtt neki tisztelkedik mindenki. A legények új kalapban, iobogós ujjú ingben; a leányok széles pántlikába font, leeresztett hajjal, hajadon fövel. Rogop rajtok a simára vasalt szoknya; kezökben viszik a kivarrótt fehér zsebkendőbe takart imádságos könyvet s föltötte néhány virágzsalót. Az öregek már a harangzás alatt beültek megalozott helyeikre, és buzgón énekelik a hálaadó dicséretet. Nagytiszteletű uram a magas katedraban könyörögni kezd, majd elolvassa a szent ígét, és jóra intő prédikációt tart. Olyan ünneplés csöndesség van a zsunólásig megtelt templomban, hogy még a valahogy betévedett sárga darázs koppanása is meghallik, a mint nekirepül a napsütötte ablaknak, s egyik üvegtábláról a másikkra szállong zümmögő dongással; de azért az áhitatba merült hívők közül még szemét se fordítja el egy sem a katedrától. Istentisztelet végeztével magokba melyedve, csöndes elmelkedéssel ballagnak hazafelé. Még a fiatal leányok is csak lopva sugdosnak egymásnak a délutáni mulatság felől, és csak ha már elválnak, akkor kérdik egymástól: «Ott lesz-e hékam?» — «Ott ám.»

A város szélső utczájára, a deszkakerítések fölött, kihajolnak az árnyékos zöld fák, az illatos szellő is, mielőtt a mezőről a városba érne, az ő lombjaikat bölintgatja meg előbb; s ezek halk susogva, hivatogva intenek az árnyékban levő egyszerű padra. A ház végéhez ültetett páros pálmajegenye még a tanyákra is kilátzik messzire, mintha felkiáltó jelként figyelmeztetni akarná a dologtevő napon kinn fáradozó munkásokat: «Vasárnap délutánra hivunk benneteket!» Vágyik is mindenki az árnyékukba. Az éltesek jóízű beszélgetésre, a fiatalok egy kis lapdázásra, cicizázásra, mert az egész heti fárasztó dolog után jól esik egy kis ártatlan mulatság. Hiszen azt még a nagytiszteletű ur se kárhoztatja. Itt pedig a város szélén jó hely van, mert a messzire dobott lapda gurulhat a gyeper libalegelőn, és cicizázás közben is lehet egyszerű kapni.

Délutáni négy óra tájban összebándáznak a legények, leányok. — Az öregek letelepednek a padra, vagy a földre; csöndes pipázó mellett elbeszélgetnek az őket érdeklő világ folyásáról, s félszemmel kísérve a fiatalok játékát, egy-egy bohókás jelenetet megmosolyognak. Nem mindig véletlenül esik a megmosolyogni való. Ki tudná azt megmondani, nem-e még a mult heti gyűjtéskor esett meg az összebészesítés, — hogy ezt vagy azt a legényt kifigurázzák? — Ekkor gomolyodnak olyan csoportok, melyek a játszi jó kedvtől élénkítve, érdemesek a festő ecsetére. Mert a magyar nép munkáját, mulatságát, mindig az ő sajátosság dőltségével párosult, igazi humor hatja át.

Cicizázások egymásután sorba állnak a legények leánypárjokkal. A felállott sor előtt ólalkodik a «cicizának» előre kisorsolt legény vagy leány. Ha legény a ciciza: leányt kell fogni, ha leány: akkor legényt. Ha fogni nem tud, már akkor «mascának» marad, — ha fogott, akkor az lesz ciciza, a kinek a pártját elfogta.

Mikor a kacskaringóva menekülő egér fut a furfangosan lestető macska elöl, — akkor sikolt legjobban, mikor épen azt szeretné, hogy elfogják. Azt hiszi talán, hogy a sikojtással elhárítja magáról a kelepcébe kerülni akarás lát-szatát. No bizony! Átlát ezen a szitán mindenki, kivált — nénemasszonyék! Tudják ők elmúlt ifjúságukból, mikor szoktak a játszó leányok legelősebben visítani. Tudják, hogy az az erő nélkül vergődő menekülőni akarás csak arra való, hogy erősebben öleljék körül azt a karcsu derekat! Nojszen nagy baj! — Hiszen nem harap az a macska; legfőbb egy csókot lop az egértől, s annyi esze csak van, hogy ezt megteszi. Hej, tudják ők, hogy mentől inkább összegyűrődik a menekülőni akaró egérke ingvallá, annál hamisabb a zuzsája! Mentől jobban kipirul az arca, vagy épen, ha még a pántlikába font haja is kibomlik, no már akkor egymásnak intve csóválják fejüket. Ő ez a mostani fiatalosság!

Hej, édes nénemasszonyék! ha kegyelmeitekre hallgatnának azok a fiatalok, csupa pletykából, no meg egy kis imádkozásból állna az életük. «A hol ni!» — gondolja egyik fejszóváló nénemasszony — az a fittyfirtty Sári megint csuffá tette már a Jánoskámát. Bizonyosan

gáncsot vetett neki az a peckes, duhaj Virág Laezi! Minek is látatlanokid köztük az a bajuszba telhetetlen Gyura bácsi?! Bárcsak megfogta, vagy megcsókolta volna a Laezi azt a Sáriát! De tudom, meg is teszi, ha nem látják!»

Már pedig az elbukott Jánoska hiában tartja föl a Sárika elvesztett rózsáját; csak ő rajta nevet mindenki, az öregeknél kivéve. Még a nagybajuzu Gyura bácsi is tréfásan förmed rá:

«Siczec el Jánoska! kölkömacskának maradtál! Majd akkor járj egerészni, ha nagyobbra nő a bajuszod!»

Szegény Jánoska! Valamint kaszálásban, ugy most is ő rajta nevet mindenki; csak neki kellett itt is «csühössé» lenni.

«Hej Sári!» — gondolja feltápaszkodás közben — «csak egy picikét beljebb ment volna a talpádba az az igriceztűsök!...» Roszszul esik neki ez a dolog. No de: gombház, ha leszakad, lesz más!...

Este későn vége szakad a mulatságnak, és hétfőn hajnalban újra kezdődik a munka.

KISÉRI.

A NEMZETI HAJÓS-EGYLET EVEZŐ-VERSENYE.

Már hetekkel ezelőtt megkezdődött a gyakorlat, a *train*, a nemzeti hajós-egylet június 14-iki versenyére, s a kiket kora reggel vagy az esti szürkületben a Margitsziget lombáryai alá hajtott bolyongási kedvők, azok nem ritkán láthattak egy-egy miniatűr-járművet bukni fel a kék Duna hullámai közül, a melyet festői öltözött hajós nép, négyesével, nyolcasával, egyenesen evező-csapással hajtott a sik tükörön végig. Trainerek voltak, kik flanel-ingekben és gyapju-jackekben, fejükön könnyű sapkával készítettek elő «styl»-jokat, mint nevezni szeretik, a komoly mérközésre, melyet ez idén ugyancsak megnehezített a jelentkező és nevező egyletek szokatlanul nagy száma. «Styljokat» — mondjuk — es e szónak tökéletesen jelentősége van, mert az evezésnek ép úgy megvan a maga jó vagy rossz styla, mint akár az írás vagy éneklés művészetének. E styl kifejtése és tökéletesítése képezi a test edzésén kívül a training főfeladatát.

Mint a legjobb lónak, úgy a legkitünőbb szerkezetű csónaknak is (annál inkább az egyes evezősöknek) megvannak a magok egyéni tulajdonai, melyeket csak előzetes és szorgalmas train által lehet kitanulni. S e train nem hiába legfőbb biztosítéka a sikernek, de szigorú életrendet is követel azoktól, kik felesküdték rá. Polytonos testmozgás, néha mérsékelt futás is, közbe-közbe rövid ideig tartó hideg fürdő vagy dörzsölés, semmi izgató, semmi ingerlő, de minden tekintetben józan és mértékletes élet, párosulva kora lefekvéssel, ezek képezik föltételeit a helyes és oszkeru train-nek, melyeket kivált a sport-kedvelő angolok még sokkal pedánsabb figyelemben részesítenek, mint mi. És még mindez nem elég. A hol egymás kezéhez nem szokott egyének kénytelenek együtt evezni, ott még mindenek felett az összeszoktatásnak oly rendszere követendő, mely a legkomolyabban tanulmányt igényli s gyakran jelentékeny nehézségeket van egybekötvé.

Vannak hibás evezésmódok, melyek a nem szakértők figyelmét kikerülik, de a hozzá értőknek azonnal föltűnnek. Nem szabad például evezés közben előre hajolni a lapátra. E más-különből olyannyira gyakori rossz szokás legelőször is azt a hibát eredményezi, hogy az illető képtelen elegendő vizet meríteni fel lapátjával s a csapás utolsó részét a levegőben teszi meg. Továbbá hajlott könyökkel evezni sem tekintetik «jó styla»-nak, sem az, ha a lapát elmerülés közben kört ír le. Evezés közben kell, hogy a könyök könnyen feszüljön az oldalakhoz, az evező tekintete előre szegezve, a nélkül, hogy ki-kinézés a csónakból, s a vállak tartása szabad és erőltetés nélküli legyen.

Ezek azonban csak a korrekt evezés külső minőségére vonatkozó szabványok, melyek bármily fontosak legyenek is, még nem csinálhatnak senkiből jó evezőt, kiből a természeti előnyök hiányoznak. Mert a csónakhajtáshoz ezeken kívül fizikai dispozió is kívánatik, különösen a mi a térdeknek, hátnak, lábszáraknak, karoknak és vállaknak alkátát illeti. Olyan követelmények a felsoroltak mind, hogy közülök is csak

egy is hiányzik, az egész értéktelenné válik, s csak mind együttvéve és egymást kiegészítve vezethetnek célhoz. Erős karok például megbecsülhetlenek az evezésnél, de a legerősebb kar sem ér semmit, megfelelő erős hát nélkül, mert különben a helyett hogy az evezőt huzná a testhez, a test hanyatlik az evezőre. A csónaknak és lábszáraknak ellenben nem szabad túlságos súlylyal bírniok, s inkább lehetnek aránytalanul kicsinyek, mint aránytalanul teltek, a felső végtagokhoz képest. S ez minden jó tengerésznél így található. A mozgató izmok után még a tüdő és a szív kifogástalan állapota is szükséges. A légzést nem szabad hogy köhögés vagy hörög szükülés gátolja, a szív működésének minden dobogástól vagy felindulástól mentnek kell lennie.

Az ugynevezett mozgó ülések azonban (sliding seat), melyeket néhány év előtt Amerikában hoztak először divatba, s azóta szeltiben használják, igen előnyösen pótolnak bizonyos anatómiai fogyatkozásokat és sok erőmegtakarítást eszközöznek. Tapasztalták ugyanis, hogy nagyobb távolságu versenyeknél az erős és hosszú, bár nem sebes evezése az előny, míg kisebb pályánál a gyors és rövid csapások sikere mellett szól több valószínűség. E tapasztalatra alapították már most a mozgó ülések szerkezetét. Ez ülő-szerkezetek által a test evezés közben önkénytelenül terjeszkedik ki és huzódik vissza, a midőn a szivattyuszzerű gépezet ki-s betolódva, az ülést és az ülőt is magával huzza. Világos már most, hogy ily módon a karok munkája nagy részben a lábakra hárítatik át, melyek kinyújtva, az evezős felső testét hátrahatásztatják. Ki van számítva, hogy egy kilence küvelyknyre mozgó üléssel az evező csapása 18 hüvelyknyre hosszabbítható. De fontos azért is még e rendszer, mert a térdek váltakozó behajlítása és kiegyenesítése következtében eljött veszi a göröcsöknek. Egyáltalában minden hosszabb versenyenl szinte biztos a mozgó üléstű csónakok győzelme a más szerkezetűek fölött, s ezért má már nálunk is általános azoknak használatára.

Minden neme közt a sportnak talán a regatta az, melyet a be nem avatott a legkevésbé szokott élvezni; annál inkább azonban, ki ismerős mindazon fogásokkal, melyek egy ily versenyenl a siker feltételeit teszik. Nálunk, dacára annak, hogy a nemzeti hajós-egylet már fennállásának 18-iki évét tölti be, a tavalyi versenyintézet tiz évi szünetelés előzte meg, minek oka nagyrésztben a szomszéd bécsi egyletek magasabb versenyképessége következtében kifejtett, tartózkodó csüggettség volt. A tavalyi regatta azonban némi bizalmat öntött sportköreinkbe, különösen azon nem mindennapi esemény következtében, hogy a nemzeti hajós-egyletnek az idén is nevezeti kitűnő rowlock hajója «Nevleten», egy outtrigger képez szemben aratótt diadalt.

Meg kell jegyeztünk különben, hogy a regattára egy ideig saját hazájában, Angliában is nehéz napok jártak s csak legujabban érte el ott is népszerűségének azt a tetőpontját, mely a derby-i löversenyekkel tehető párhuzamba. A hajóversenyeknek egy Angliában nagyon divatos neme még a «stern-race», mely abból áll, hogy a csónakok egymásután indulnak, s ha egyik a másikat megelőzte, amaz visszamarad s helyét átengedi a győztesnek, míg a következő versenyben egygyel hátrább foglal helyet.

Egy versenyre felállva, az evezők számozása, ha a hajó több evezős, a hajó orrától faráig történik, még pedig páratlan számmal a jobb oldalon és párossal a balon. Az indító, kire ép oly szükség van, mint a löversenyeknél, a parton áll, vagy csónakon ül, s miután kérdést intézett a versenyőkhöz, hogy «készen vannak-e?» — megadja a jelt, mely «rajta!»-kiáltásból vagy pisztolylövésből áll. Ekkor a versenyből egy nyolcevezős hajóban követi a versenyőket, még pedig az utolsóól kissé oldal, kétes esetekben dönt s határozatot ellen nincs felelőse.

Ha az indulás hamis volt, ugyanő visszahívhatja a versenyőket, s a ki vonakodik visszajönni, kirekesztetik a versenyből.

Különös figyelemmel kell lennie a versenybíróknak az érintkezések iránt. Minden érintkezés két csónak közt, mely a lapátok, a csónakok, vagy a rajta ülő egének közt történik,

okot szolgáltatathat a kirekesztésre. Érintkezések tekintetik az is, ha egyik csónak a másik vizét szeli át, kivéve ha nem vezet. Vezetés pedig csak akkor forog fenn, ha az egyik csónak fara a másiknak orrát túlhaladta. Csakis ily esetekben van joga egy csónaknak a másik pályáját elfoglalni, mely pályán minden versenyzőre nézve az indulási ponttól képzelt egyenes vonal a vizen.

A csónakversenyek kodexét az oxfordi és cambridgei egyletek, valamint a londoni csónakázó klub által követett szabványok nyomán állította össze a nemzeti hajóegylet, addig is, míg legközelebből egy országos hajóegylet szervezése vétetvén kilitátsába, sikerülni fog egyöntetű eljárás állapotni meg. Az idej regatának az a sikere, hogy oly nevezéseket tudott magának csoportosítani, mint a bécsi «Donauhört», és «Lia» egyleteké, a pozsonyi és gyűri csónakázó egyleteké, a Nemzeti hajóegyleté és a szintén budapesti Hunniáé, reménylenli enged, hogy az országos hajóegylet létesítése sem marad ábránd, s ma még meglehetősen kezdetleges vízi sportunknak hatalmas emelvényévé fog válni.

—i—r.

A CZÁRI KORONÁZÁS.

Az imént lefolyt koronázási ünnepélyről még mindig közölnék részleteket a külföldi lapok, még pedig nagyobb részint a «Times» tudósításai nyomán, melynek megbizottja, Lowe, egyike volt azon keveseknek, kik a saját részéről az ünnepélyekre bebocsátást nyertek. Az ő tudósítását veszzük mi is képnk magyarázatához alapul.

A Mennymenettel temploma, melyben a koronázás végbement, nagyszerű látványt nyújtott. Középen négy nagy oszlop között volt a bibor-mennyezet, kétféjű sasával s fekete-sárga és fehér tollaival. Ez alatt állott a trón, s előtte egy asztal a czári jelvényekkel. Az egész tért fényes és tarka egyenruhás közönség töltötte be, míg a papság egész a kijárásig kettős sorfalat képezett. A szertartást Te Deum vezette be, a kar által énekelve. Nemsokára dörgő eljenzés és ágyuhangok jelentették a menet megkezdését. A czárevics a nagyhercegekkel és nagyhercegnőkkel, valamint a külföldi hercegekkel és néhány udvarhölgyvel már előbb megérkezett. Mikor a czár és czárné beletek, üdvözlésökre a moszkvai érsek sietett. Majd a kievi érsek öntözte meg a fejedelmi párt szentelt vízzel, a novgorodi érsek pedig előbb tartá a keresztet megsókolás végett. Ily ceremóniák között lépett a czár és a czárné a templomba, hol az ikonostasis arany-kapui előtt háromszor meghajolva, sorba csókolták a szent képeket, majd elfoglalták helyeiket.

A czár trónja az Alexis Fedorovics-féle trón volt, elefántcsontból faragva, míg a czárné az Alexis Mikhailovics-féle ezüst és drágaköves trónt foglalta el. Az érsek és a papság két sort képeztek a trón lépcsőitől az ajtóig. Midőn a szoltár elhangzott s a harangok megszúntek kongani, a novgorodi érsek a trón lépcsőire közlekedett s a czárt fölhitva az orthodox katolikus hitágazatok elmondására. A czár a könyvből, melyet eléje tartott, olvasta le a credót s azután megáldatott az érsek által. Most a litánia következett, a szokásos könyörgésekkel a czári család jólétéért, s végre a novgorodi és kievi érsek a trón emelvényére léptek.

Miután a czár leoldá nyakáról a közönséges szent András-rendet s azt egy kamarásának átadta, elkérte ugyanazon rend gyeámtól nyaklánczát s a birodalmi palástot. A palástot a két érsek hozta elő két vánkoston, miközben az invocatiót hangoztatták: «In nomine Patris, et Filii,» stb. Most a czár, fiverei segítségével, magára öltötte a palástot, mely arany-varrású volt, hermelin-prémmele s a moszkvai érsek e szavakat mondá: «Fedezd és védj népedet, mint ez a ruha fedez és véd téged.» Erre a czár újra meghajtá fejét a novgorodi érsek előtt, ki keresztet vetve rá, összekulcsolta kezeit felette s két imát mondott, melyek után a czár rendeletet adott, hogy a koronát hozzák elébe.

Egy udvari tiszt teljesítette a parancsot s a koronát bársony vánkoston hozta az érsek elébe, ki azt viszont a czárnak nyújtotta, a ki átvéve a koronát, fejére tette, míg az érsek rámondta: «Atyának, Fiúnak, Szent Lélek istennek nevében!» Végre egy nyitott könyvből a

szokásos allokucziót olvasta fel. E jelenetet tünteti fel képünk.

Sorban ezután még a jogart és a birodalmi almát adták át a csárnak, ki egy pár pillanatig, jobb kezében a jogarral, a balban a birodalmi almával s fején a koronával mozdulatlanul ült. Csak miután a jelvényeket letette kezéből, szólította magához a csárnót, ki arannyal himzett vánkoston térdelt elébe. A mint a csárnó letérdelt, a csár levette fejéről a koronát s megérintette vele a csárnó homlokát s aztán újra visszahelyezte fejére. Majd átadták a csárnak a csárnó saját koronáját is, ki azt az előbbi eljárásnak megfelelőleg a csárnó fejére helyezte. Ugyanígy később a birodalmi palástot és a többi jelvényeket is, a jogaron és almán kívül. Miután mindez végbement, újra visszailleszték helyeikre s az érsek elmondá a csár ezmeit, míg az uralkodóház tagjai a csári pár üdvözlésre siettek, a tüzérség pedig 101 ágyúlövést tett.

Maga a koronázás aktusa ezzel be volt fejezve, de a fölkenetés csak ezután történt meg.

tet a szegény konduktornak. Az agglégny tudakozódott a leány után s mivel csak jót hallott felőle, egész vagyonát reá hagyta.

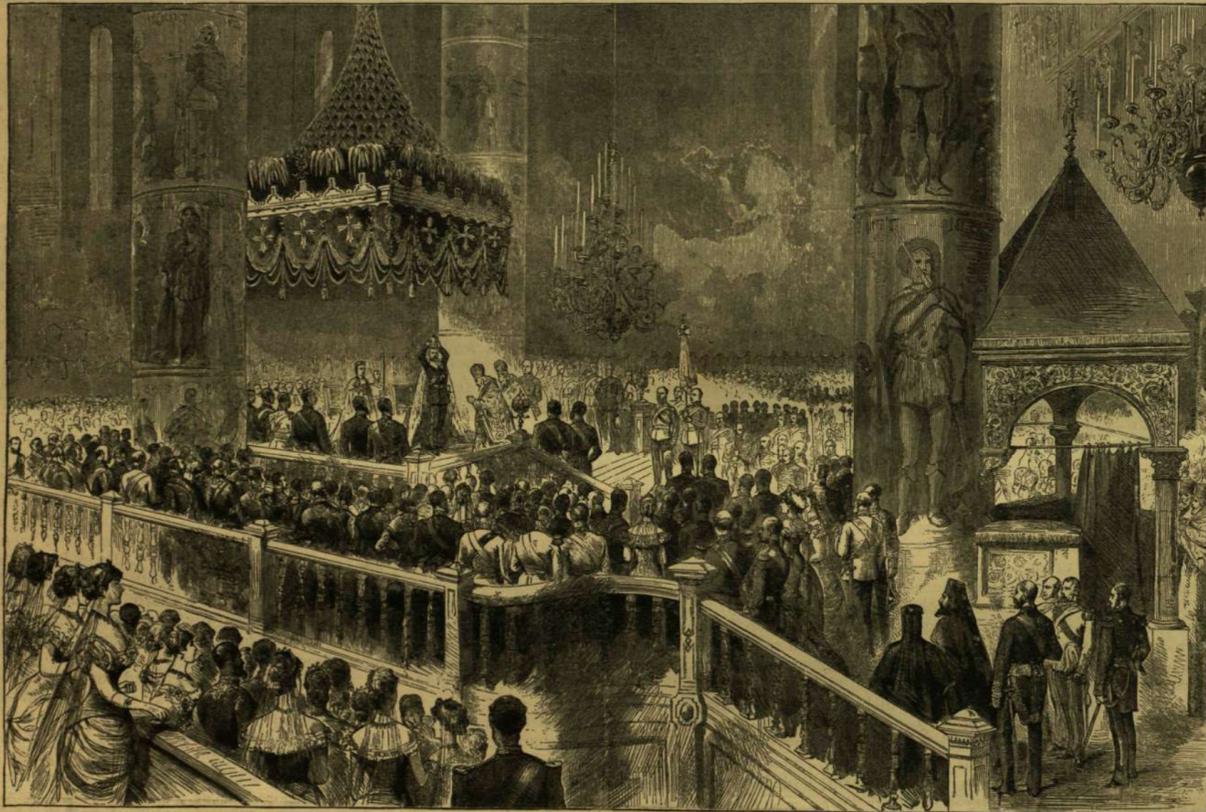
* A nők izomerejének megmérése végett Párisban közelebb tudományos vizsgálatot tettek, melyen 64 férfi s 52 nő szerepelt, mind értelemes egyének. Az eredmény szerint a nők ereje átlag $\frac{2}{3}$ részét teszi a férfiénak. A legerősebb férfi 190, s leggyengébb 90 fontot tudott nyomni a mérőn, s így középerjük 126 fontnyi. A nagyság nem határoz, de a jobb kéz aránylag 22 fonttal több erővel bír, mint a bal. A legerősebb nő 99, a leggyengébb csak 36 font erőt s így középerjük 74 fontnyi, a jobb kéz 12 fonttal erősebb. A nőknél az alacsonyabb termetiek kissé erősebbek.

* A telefon alig hat év alatt rendkívül elterjedt. A Párisban székelő nemzetközi telefon-társulat jelentése szerint a jelen év január havában a földön már 303 városban volt telefon-hálózat 78,808 bérrel. Európában 161 városban 30,066 bérrel, Ázsiában 7 városban 420 bérrel, Afrikában 4 városban 240 bérrel, Amerikában 126 városban 47,185 bérrel, Ausztráliában 5 városban 897 bérrel. Legnagyobb elterjedése van a hálózatnak Angliában és az Egyesült-államokban.

* A vasparipát az angol nők szenvedélyesen használják Liverpoolban egy fiatal nő ezen közvetítő eszközzel, pünkösöd hétfőn, innen Stafford megye Newcastle városába és visszament, s e 102 angol mérföldnyi utat 16 $\frac{1}{2}$ óra alatt tette meg.

* Megkövesült erdőt találtak Kaliforniában, Sonoma megyében, egy Hudson nevű ember birtokán. Ez embernek egyik öcsebe vadászatra indulva egy régi fatörzse ült pihenni s akkor vette észre, hogy az megkövesült. A törzs a fenyőfélékhez tartozott, átmérője 3 $\frac{1}{2}$ láb, magassága 4 láb volt. Tovább kutatva látta, hogy az egész környéken csupa kövesült fák voltak.

* Az ölebekkel valóban komikus dolgot csinálnak az amerikai nők. Külön látogató jegyeik vannak nagybecsült képekkel ellátva s alattuk nevek, a különféle kedveskedő nevekkel, valamint a tulajdonos nevével; a házban az övek a legcsinosabb nyugvó hely, művésziessé készült s drága csészékből isznak a minden alkalomra külön díszes nyakkendőjük van. A család tagjai kötelezve vannak, hogy a kedvenc ölebek ajándékokat adjanak, viszont a karácsonyi és újévi családi adományokban a drága ölel is részesül. Végül a kis állat születésnapját szigorú szertartások közt ülik meg. Ujában egyéb-

III. SÁNDOR CSÁR MEGKORONÁZTATÁSA A MENNYBEMENETEL TEMPLOMÁBAN (USPENSKI ZÁBOR), A KREMLBEN.

Egy, a csár által elmondott ima és a kar által zengett Te Deum után, a fejedelmi pár leszállt trónusáról és az oltár elé járult, követve az egész kíséret által. Itt a novgorodi érsek egy szentelt olajba mártott arany szerszámmal megkené a csár homlokát, szemöldekét, orrlyukait, ajkát, füleit, mellét és kezét, a csárnónek pedig homlokát. Következett ezután az urvacora, melyet a csár mint papi személy a szentek szentjében, a csárnó pedig csak világi módra vett fel, s ezzel a szertartás tényleg véget ért.

EGYVELEG.

* Félmilliót örökölt Brüsszelben egy szegény varrónő oly gazdag agglégny után, kit nem ismert. Az agglégny ugyanis embergyűlölő volt, rendszeren otthon ült s csak azért ment ki, hogy embert keresen. Kedvenc szokása volt omnibuszban járni, midőn a konduktor közelébe ült s fizetést követeltette. Kiszélelték a konduktor által visszaadott apró pénzhez rendszeren egy-két darabot tett a magából s bár az emberek megolvasták a visszaadott pénzt, egyedül az említett varrónő adta vissza a többie-

* Az európai rákkereskedés központjává Berlin nőtte ki magát. A csár és a spanyol király udvara innen hozatja rákjait, s Páris nagy áru-csarnokába, hol nyáron naponként 300 kosár rák fordul meg, Berlinből hozatják az állatok. Nyugoti Poroszország tavaiból, Szilézia és Posen folyóiból millió számra hozzák a rákot Berlinbe s ezenkívül számos tenyésztő hely is van itt, a legnagyobb Micháé a Hoppegartenben.

* A gonosztevők arcképeinek összegyűjtése már a régi korban szokásos volt. A Talmudban Aboda Sara nevű traktatumban beszélik el, hogy Rómában körülbelül 140 évvel K. u. szokásban volt a bűnösök arcképeit Róma kapura kiszégezni s a közönséget felhívni, hogy őket kézhöz keríteni segítsenek.

* Vashid a tengeren. A messzinai tengerszoros felett Sziciliánál acélhidat akarnak építeni. Ot nyílása lesz, mindegyik mintegy 600 méternyi. A legnagyobb nehézség az oszlopok lerakása, mivel a tengerszoros legcsökélyebb mélysége 196 lábnyi.

* A vasuti idők sok zavart okoz az Egyesült-államokban, hol a különböző vasutak jelenleg ötvenhat különböző idő szerint indulnak el s a különbség az időjelölés közt egy óránál is nagyobb. Ujában lépéseket tettek, hogy e dolgot lehetőleg egyszerűsítsék s legfőlegbétől átállapot vegyének fel.

iránt az amerikai orvosok azt a sajátos műtétet végzik, hogy hátuk egy részét megvágva, a fark végét ideillesztik s beformni hagyják. Az ily módon természetes fogantyúval ellátott kis kutyákat az amerikai delnők szebbnek tartják, mint rendes állapotban s e mellett felhasználják e fogantyút, hogy az elkényesztetett állatoknak annak segítségével átvigyék a sáros utcákon.

* Rendkívüli betegségben szenvedett egy berlini nő. Bőre oly érzékeny volt, hogy ha a körrömmel vagy pálcikával szót irtak reá, rövid idő múlva a betűk egész világosan kidomborodtak. Később több milliméter vastag daganatok lettek belőle, melyek azonban egy óra múlva ép oly fájdalom nélkül eltűntek, mint a hogy keletkeztek. A híresebb berlini orvosok kivétel nélkül felhasználták az alkalmat, hogy így novákat felírják s a nevezetes beteget egymás közt autograf-asszonyoknak nevezték.

* A kölni dom még most sincs teljesen befejezve, holott 1864-től az építkezés bevezetésére több mint 5 millió forintot fordítottak. Jelenleg a legutolsó építési munkákat bontják szét s a terrasszt igazítják meg. A nyugati oldal szabadabb tételére még mintegy fél millió volna szükséges s a hiányzó összeget a legközelebbi domorsólásból reménylik megkapni.

NAGY FRIGYES ÉS A MAGYAR THEOLOGUS.

Müller Willibald osztrák író a napokban megjelent és Van Swietenről, Mária Terézia híres orvosáról írt életrajzában, kiterjeszkedve az osztrák cenzurái viszonyokra is a múlt században, csinos kis adomást elevenít föl, mely bennünket magyarokat is érdekel.

II. Frigyes porosz király 1750-ben a potsdami kertekben egy ifjút pillantott meg egy alkalommal, kinek idegenszerű viselete feltűnt előtte. Beszédbe ereszkedett vele s megtudta, hogy az ifjú magyarországi református papjelölt, ki Frankfurtban hallgatta a teológiát s most hazatérőben a királyi székhelyét is meg akarta tekinteni. A királynak annyira megteszett a fiatal theologus, hogy felszólította, maradjon országában, majd ő gondoskodni fog jó elhelyezéséről. Császári viszonyai miatt azonban az ifjú nem fogadhatta el ez ajánlatot, s midőn a király biztatni kezdé, hogy kérjen tehát bárminő más kegyet, megvallá, hogy nem tudja, hogy nem tudja, hogy nem tudja, mit kérhessen a királytól.

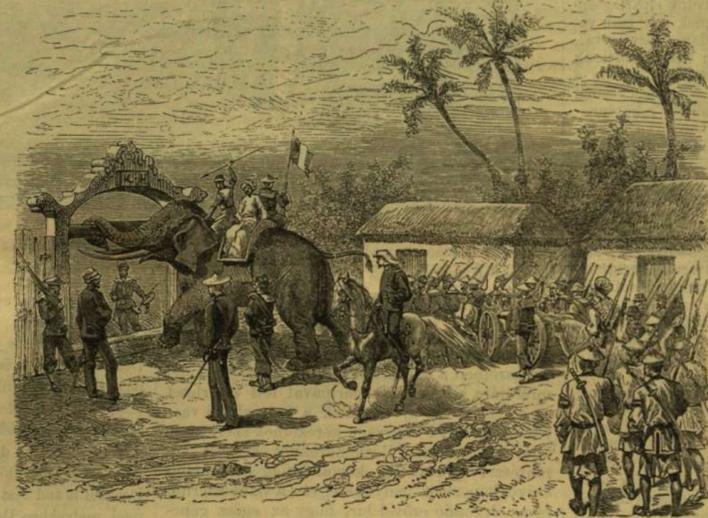
Nagy Frigyesnek, kit ennyi szerénység méltán meglepett, ismételt sürgetésére végre megjegyezte, hogy különböző theologiai és bölcsészeti munkákat vásárolt össze, melyek Ausztriából ki vannak tiltva. «A jezsuiták, tévé hozzá, mihelyt Bécsbe érek, meg fognak fosztani könyveimtől. Ha tehát feliséged oly kegyes volna...»

— Vigye csak köny-

tarsta magát a mondottakhoz. Egyszersmind ígéretet tett, hogy kieszikéli neki Magyarországon a legjobb parokhiát, s azzal szerencsekívánatokkal bocsátá utnak a fiatal theologust.

Ennek — Hegyessynek hívták — első gondja volt felhasználni az alkalmat s annyit tiltott könyvet vásárolni össze, a mennyit csak tudott. Azután utnak indult, s mint előre látható volt, a bécsi vonalon csakugyan lefoglalták könyveit.

Hegyessy a porosz követhez fordult közbenjárásért. A követ, ki már értesítve volt a dolgok felől, a theologust azonnal az első vendég-lőbe vezette s jelentést tett az úgyról Berlinbe.

Elindulás a Veres-folyó mentére.

Magas rangú mandarin díszruhában.

Tonking lakói. Közepett egy európai kínai öltözetben, mellette kínai mandarin és katona, jobboldalt gazdag, baloldalt szegény tonkingiak, nők és férfiak vegyesen.

Alsóbb rangú mandarin (hosszu körmű).

KÉPEK TONKINGBÓL.

veit isten nevében», — vágott közbe Frigyes, — «és vásároljon még valamit hozzá, a mire szüksége lesz, s a mi Bécsben el van tiltva. Értette? És ha majd Bécsben el akarják venni könyveit, mondja csak, hogy tölem kaptam ajándékba. Erre ugyan a páter urak nem sokat fognak adni, de mindegy. Hadd kobozzák el csak a könyveket; maga menjen azonnal követemhez, beszélje el neki az egész dolgot, és a mit én mondtam. Azután menjen egy előkelő vendéglőbe, és éljen minél pazarabban. De legalább is egy aranyat kell mindennap költenie, s addig maradjon ott, míg könyveit újra hazaküldik.»

Ezzel a királyi kastélyába vonult, de nem sokára újra visszatért a kandidátushoz, s egy darab papirt adott át neki, melyen e szavak állottak: «Költségekünk Bécsben jól tartandó. Frigyes.» Meghagyta továbbá, hogy e levelet adja át a bécsi porosz követnek s egyebekben

A király hirtelen parancsot adott, hogy a jezsuitáknak borszlói gazdag könyvtárát pecsételjék le s örökkel rakják meg. A kétségbeesett borszlói jezsuiták hiába kutatták a királyi kegyezetésnek okát, s hogy a zivatart lecsendesítsék, deputációt küldöttek Potsdamba. Frigyes a küldöttséget négy álló hétig váratta Potsdamban, mialatt az ifjú Hegyessy Bécsben a király utasítása szerint élt.

Vége Nagy Frigyes is maga elébe bocsátotta a jezsuita küldöttséget, de száraz szavakkal azzal bocsátá el, hogy bécsi követéhez utasítsa őket.

A bécsi porosz követ sajnálkozásait fejezte ki, hogy nem szolgálhat felvilágosítással. De odavette megjegyezte, hogy épen egy ifjú theologus tartózkodik itt, kinek könyves ládját a jezsuiták lefoglalták. Most mindenkinek mintha villám cikázott volna agyán keresztül, egyszerre tisztába jöttek a helyzettel. Rögön siet-

elnökte alatt. Megtalálták a csontokat és megindították a gyűjtést az emlékkőre. A helyet, hol a hamvakat megtalálták, a költő rokona s a hely tulajdonosa Nadányi Miklós körükerítette, s az most a kegyelet berke.

Az emlékkő leleplezésére Berettyó-Ujfaluban gyűltek össze. Az akadémiát képviselte: Römer Flóris apátkanonok és Szász Béla; a Kisfaludy-társaságot Gyulai Pál és Endrédi Sándor; a debreczeni főiskolát Géresi Kálmán és Elek Lajos tanárok; Debreczen városot dr. Zelizy Dániel; a nagyváradi akadémiát dr. Bozóky Lajos tanár. A költő rokoni és a környék birtokosai is megjelentek. Nyolcvan kocsi szállította az ünnepi gyülekezethez a kovácsii pusztára, hol az ünnepélyi debreczeni ifjuság énekarának előadásával kezdődött. Ember Károly bizottsági elnök mondta a megnyitó beszédét, röviden szólva Bessenyei koráról és megismertette a sir-emlék történetét. Erre lehullt a lepel a sírkőről, mely fekete gránitból van, rajta arany lant és e felirat: «Bessenyei György 1742—1811. Emlék tiszteltéi.

BESSENYEI SIRJÁNÁL.

Bessenyei György sirját vasárnap óta díszes emlékkő jelöli Pusztá-Kovácsiban, hol az irodalmunk újjászületésén oly lelkesen működő költő porai már hetvenkét esztendő óta nyugszanak. A teljes magányban élt költőt, saját kívánsága szerint, minden szertartás nélkül temették el kertjében. Az ősi birtok aztán pusztulásnak indult, és a sir eltűnt. Mikor a tud. akadémia Bessenyei százados emlékének megünnepelésére készült, akkor gondoltak arra a Sárretnen, hogy hamvait is föl kellene kutatni, s megjelölni emlékkővel. A Berettyó-Ujfaluban megjelenő «Sárret» szerkesztője, Vass Jenő indítványára bizottság alakult Ember Károly furtai ref. pap

1883. Nadányi Miklóné urhölgy s többen megkoszorúzták az emléket.

Rómer Flóris az akadémia nevében adott kifejezést a kiváló szellem iránti kegyeletnek. Folemlítette azt is, hogy az akadémia másik küldöttje, Szász Károly hivatali teendőik miatt nem jelenhetett meg és Szász Béla jelent meg helyette. Szász Béla ezután nagy hatással szavalt a Szász Károlynak «Bessenyei emlékezte» című ódáját.

Gyulai Pál nagylátású beszéde következett ezután. Tomor jellemzését adta a kornak, melyben Bessenyei élt és Bessenyei működésének. A tizenharmadik század amaz évtizedei, melyekben Bessenyei fejlődött férfivá, nagyon szomorú korszaka volt Magyarországnak, hol a nemzeti öntudat hanyatlott, s az ország tényleg tartományvársá vályt. A nemzeti irodalom, mely a tizenhetedik században oly kitünő költőket és prózaírókat tudott felmutatni, egészen elnémult, nyelvünk elparlagosodott, mintha a nemzeti műveltségnek még csak vágyáról is le akartunk volna mondani. Egy szóval, mint Vörösmarty mondá a korról: «Lassu halálnak mérge szállt reánk.» Ekkor alapított 1760-ban a magyar kir. testőrség intézménye, talán más célból mint a mit eredményezett. Tódultak ide a középnemesség ifjai. De 18—20 éves korukban jövének Bécse, sokkal magyarabb szelleműek voltak, mintsem oly idegenekké válhattak volna, mint arisztokráciánk gyermekei, a kik ott növekedtek föl, de egyszerűbb lelkesebbek, mintsem ne érezték volna műveltségük hiányát. Megragadta őket az elmaradottság és szegény érzete és a min magok álmantek, azt érezteni kívánták nemzetükkel is. Bessenyei György volt köztük a legszemélyesebb. Tizenkét évig művelte magát és áthatva a francia irodalom szellemétől, mely akkor egész Európában uralkodott, elhatározta, hogy föltámasztja halottaiból a magyar irodalmat és megindítja nemzeti műveltségünk fejlesztését. Társaságot alapított testtársai között a magyar nyelv és irodalom művelésére s a hagyományos szellem egész a mult század végeig megmaradt a testőrségben és Kisfaludy Sándor is innen lépett az írói pályára; de Bessenyei fellépett és 1772-től 1784-ig kiadott számos költői, filozófiai és történeti munkái még nagyobb mozgalmat indítottak meg benn a hazában. A szunnyadó erkölcs és tehetségek egész serege követte a merész kezdeményező példáját, sőt új vezéreket támadtak a Révay és Kazinczy mintegy megállapították az újabb irodalmat. Az a láng, mely egy század óta a magyar írók s az egész magyar nemzet keblét hevíti, azon szikrából gyuladt fel, mely Bessenyei lelkéből pattant ki először. Meltán jövelik nevével újabb irodalmunk kezdetét. De Bessenyei nem csak elhanyagolt irodalmunkat támasztá fel halottaiból, hanem azon társadalmi és politikai reformokat is hirdette, melyek a nemzeti műveltséggel szoros kapcsolatban vannak. Senki sem fejezte ki nála korábban és világosabban azt a nagy igazságot, hogy egyesek kiművelhetik ugyan magukat idegen nyelv és irodalom segítségével, de egy egész nemzet csak saját nemzeti nyelvén művelheti ki magát.

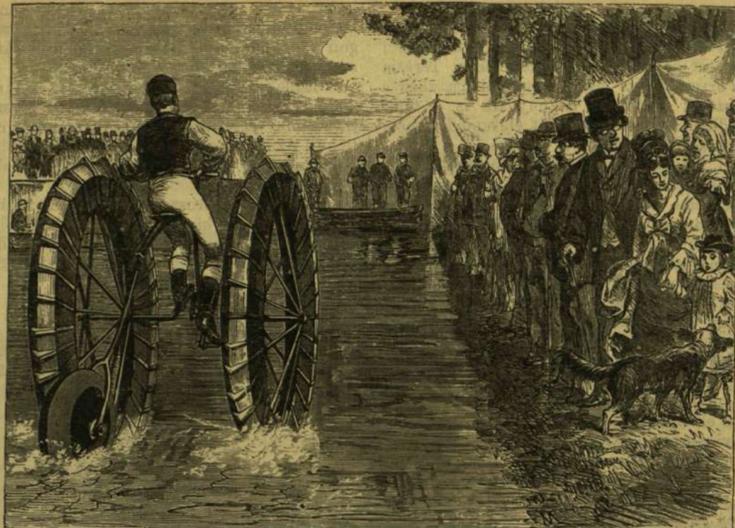
«Bessenyei sirjánál — így végzé szavait Gyulai — nem csak a mult kegyeleti emlékeit érezzük szívünkben, hanem a jelen kötelességeit s a jövő reményeit is. Egy század sikeres küzdelme egy új század új küzdelmeire lelkesít bennünket. Nemzeti műveltségünknek még nagy erősdősére, nagy fejlődésére van szükség, önállásunkat csak súlyos szellemi és anyagi munka árán tarthatjuk fenn, erősíthetjük és fejleszthetjük. Merítsünk erre erőt Bessenyei példájából is. Áldás hamvaira, lebegjen szelleme fölöttünk!»

A mély hatású beszéd után a «Szózat» hangjai zendültek meg. Felsőzölát egy egyszerű ember is, hogy ő is kifejezést adjon a nép érzelmének. Ezzel végződött az ünnepély a sirnál.

A társaság visszatért B.-Ujfaluba, hol a város-házán 120 terítéki lakoma volt, számos felkészítéssel. Gyulai Pál, ki a rendező bizottság élte, egyszersmind egy Bessenyei-könyvtár fölállítását indítványozta.

Este tünccsalvonn fejezte be a mozgalmas napot, melyet a Sárrét érdeklődése oly maradó emlékvé tett.

Az ünnep alkalmával Bessenyei kardja a nemzeti muzeum birtokába kerül, a hol vannak a régi jeles írónk kéziratjai is. A karolt a Bessenyei-családdal rokon Boronkay földbirtokos adta át Rómer Flóris apátkanonoknak. A mi a Gyulai Pál által indítványozott Bessenyei-könyvtár illeti, azt a berettyói kaszinóban szándékoznak létrehozni, oly könyvekből, melyeket Bessenyei maga írt, vagy róla írtak, vagy a melyek egykor az ő birtokában voltak. Gyulai Pál adta bele az első könyvet, melyet hozzá írt kegyeleti célból Kisfaludy Zsigmond illáházi plébános küldött be. Ez egy francia könyv, melybe Bessenyei beírta a nevét, hozzá téve: «capitain. 1791.» Endrődi Sándor a költőnek «Buda trigédiája» egy példányt ajándékozta, s Nagy István ref. esperes is odaadta a régi író egy pár nyomtatott művét. Az alap tehát meg van vetve.

Vasparipa a vizen.

VASPARIPA A VIZEN.

A vizen is lehet már utazni vasparipával, miként azt képnk mutatja. Bizonyos Cooman Brüsszelben a háromkerékű velociped (tricycle) mintájára készített vasparipával tett kísérletet és sikerrel. Az új készülék a szárazföldi vasparipától óriási nagyságú kerekeinek szerkezete által különbözik. Rézlemezekből készült kerekreziyei ugyanis egy kör alakulag összemondó csövet képeznek, melynek egyes, a vízbe merülő része elegendő erővel bír, hogy az egész gépezetet s az utast a víz felett tartsa. Minden kerekreznél egy csomó sugáralakulag elágazó lapát van, melyek a víznek ellenállanak s így a mozgásra szükséges ellenálló erőt kifejtik. A gép ily módon, egy ember két lába által hajtvá, mintegy magától mozog a víz fölött s a kormányzás épen úgy, mint a szárazföldi vasparipánál, kéz által hajtható kétkarú fogantyú által történik. A nagy kerekek sulya azonban oly nagy, hogy kormányzásuk meglehetősen nehéz s nem elég biztos. Különben is a gépezet szerkezete ellentétben áll a hajóépítés és mechanika törvényeivel s ezért nem valószínű, hogy ez a vasparipa, melynek különben is voltak már előzői, a gyakorlati életben valamikor több legyen, mint egyszerű látványosság, melyvel magának és a néző publikumnak egy-egy sportman néha mulatságot szerez, de kissé nagyobb fáradsággal, mint a szárazföldön sokkal kényelmesebben és gyorsabban utazható kollegái. Szeles időben és sebes folyókön utazni e géppel alig volna lehetséges.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Emlékiratok. Egyszerre két oly munka hagyta el a sajtót, mely memoire irodalmunkban bizonyosan nyomot fog hagyni, s mint adatforrás, korrajzi jellemzés és az egykoron foljegyzők közvetlenségével írt mű, a mult idők tanuja gyanánt van hivatra. Az egyiknek szerzője Degré Alajos, ismert írónk, a másiké Matolai Etele, volt képviselő és Zemplénc megye nagy műveltségű alispánja. Degré két kötetes munkájának címe: «Visszaemlékezésem az 1848—49-ik év előtti, alatti és utáni időkből.» Pfeifer Ferdinánd kiadásában jelent meg, s a két kötet ára 3 ft. Degré oly részleteket írt meg, melyekkel a történetírők nem igen foglalkoztak. Maga kijelenti, hogy se történetet, se naplót nem akar írni, de a mindennapi életéről, az ifjúságról, s alsóbb rétegekről akar megemlékezni, mintegy háttérrel szolgáltatni a nagy eseményekhez, a nagy alakokhoz. És ezt a benyomások most is friss élénkséggel, a jól látó szem eleven megfigyelésével festi. Hozzájárul még a jó tollú író is, ki a foljegyzéseknek kellemes formát adott. A kötet első része a forradalmat megelőzőtti időkben nyújt érdekes részleteket. Degré részt vett az ifjúság mozgalmaiban, s mint fiatal író, sok kiváló emberrel érintkezett. Szeged, N.-Várad, Temesvár másra életét, meggyeülé-

seit (a negyvenes évekből), szereplő férfait, pártjait ismerteti először; aztán Vukovics Sebőről, közéletünk ez érdekes jelenségéről (kinek oldala mellett Degré jogi gyakorlata volt), a hazafias horvát Jozovicáról, Metternichről közöl jellemző dolgokat. Majd a pesti fiatalság életével ismert meg részleteken; közben az irodalmi életre is kiterjesztvén figyelmét. A pozsonyi diéta, a magyar testőrség hazafiasága egy-egy kiváló fejezete a könyvnek. Kossuthról, Deákról is tud újat foljegyezni. A nagy harcra eseményei, melyekben Degré karddal vett részt, egy-egy epizódban vannak kiemelve. Ezekből a Kisfaludy-társaság ülésén is felolvasott már néhány fejezetet. Az elnyomatás éveinek szomorú korszakát, Párisba tett utját, s az ott élt száműzöttekkel való találkozását adja meg elő. A könyv tartalma meglehetősen hosszú és nagy korszak invezetéseitől tükörződik vissza, könnyű, jellemző festésben. — Matolai Etele könyve: «Visszaemlékezésem honvédelmetre», és a szabadságharcnak oly részével foglalkozik, melyről aránylag legkevesebbet írtak: a felvidéki kemény küzdelmekkel az oroszok ellen. Matolai a Lázár Vilmos ezredes adutána volt, és sokat közelebbről látott, mint mások, Dembinszkyról, Lázár Vilmosról, a schwechati szerencsétlen ütközetről, a határ védelméről, végül a szőregi és temesvári harcokról becses kiegészítő adatokat nyújt; majd a katasztrófa napjait írja le nagy élénkséggel. Az eseményekre, intézkedésekre sokszor éles megjegyzéseket is tesz. A könyv végén közli Lázár ezredes emlékiratát, melyet a szabadságharc bajnoka az aradi várban írt, ki-vegeztetése előtt. Matolai könyve is szabadságharcunk nem egy pontjára vet teljesebb világot, mint a minővel eddig láttuk. Sátoralja-Ujhelyen jelent meg, s gr. Andrásy Gyulának van ajánlva, kinek Matolai 1848 nyarán titkára volt, s ki később őrnagya lett. Ára 2 ft.

A nemzeti könyvtár. Aigner és széles körű vállalatának újabb kötetei ismét több író munkáját juttatják olcsó kiadásban a közönség kezei közé. Első helyen említjük meg Czákó Zsigmond összes műveit, melyet együtt birni valóban ideje már. Czákó a magyar drámairodalomban kitünő helyett foglal el. Noha irodalmi működése alig terjedt pár évre (1843—1847), mégis fényes eredményekben gazdag volt, s úgy tekintették, mint a ki hivatra van a magyar színház költészetét magasra emelni. Az egyszerű színész a «Kalmár és tengerész» drámája által ünnepelt íróvá lett. Hasonló hatással ő előtte még soha sem adtak eredeti drámát. Még magasabbra emelte a «Végrendelet». A romantikus iskola e két értékes műve még nem oly régen is rendszer darabja volt a nemzeti színház játékrendjének. De a feltűnt csillag egyszerszerre veszteti kezdte fényét, s hirtelen kialudt. A gyűjtőmennyes kiadásához Ferenczy József írt bevezetést, gondolat gyűjtve össze Czákó életéhez az adatokat, melyek e szorgalmas összeállításban megmutatják azt a sötét felhőt, a mi a költő lelke fölött borongott

folytatosan, a komor lelket tépelődővé tette, szelene szánját megbénította, s végre az öngyilkosság sírjába téveszté. Egész irodalmi működését és egyes darabjait is jellemzi. Czákó összes műveiből ezuttal az első kötetet kapjuk, a polgári életből vett drámáival: «Kalmár és tengerész.» «Végrendelet.» «Leona.» «A könnyelműek.» A második kötetben lesz két történeti tárgyú műve, s fordított színműve: «Mary, egy anya a népből.» Ára 2 ft, köve 2 ft 60 kr. Megjelentek továbbá a könyvtárban: «Gaal József történeti beszédei»; harmadik kötet, ára 2 ft. «Balogh Zoltán összes művei»-ből a második és harmadik kötet, az előbbi a színművekkel, az utóbbi az «Alpári» verses regényvel és prózai dolgozatokkal; egy-egy kötet ára 1 ft 40 kr. «Szemere Miklós összegyűjtött munkái», három kötet, melyek a költeményeken kívül az elhunytak Brassai elleni polemikáját is tartalmazzák; egy-egy kötet ára 1 ft 60 kr. — Ugyancsak a «Nemzeti könyvtár» füzetes kiadásából Aigner még a következőket bocsátja közre, a vállalat 107—115. füzetekéig: «Gaal József összes művei» 7—11. füzet; «Vahot Imre emlékiratai» 4—6. füzet; «Balogh Zoltán művei» 4-ik füzet; «Magyar Pantheon», Kazinczy Ferenczről. A nagy nyelvreformátor irodalomtörténetileg fontosleírásainak első összegyűjtött kiadásából az első füzet. Benne van gr. Ráday Gedeon (1713—1792) életrajza egészen és Báróczy Sándor életrajzának kezdete.

Költevények prózában, írta Turgenyev Iván, fordította Latkóczy Mihály, díszes alakban (hollandi papírra nyomva) kiadta Aigner Lajos. A régen betegeskedő nagyevű orosz költőnek epigrammszerű kicsiny rajzai a költői lélek sugaraitól fényesek. Annak idejében lapunk is közölt ezekből mutatványokat. A díszes kis kötet ára 1 ft 20 kr.

Tányai történetek, írta Palotás Fausztin. Egyszerű falusi történetek, csinos rajzok, melyek a nép természetét és gondolkodásmódját a legtöbbször hiven tüntetik föl, s elég vonzó olvasmányok e genreből. Nyolcz ily csinos rajz van benne. A 114 lapra terjedő kötetet Szegeden a Burger-féle nyomda ízlésesen állította ki s ára 1 ft 20 kr.

A békepárt a magyar forradalomban, című, a politikai irodalomban figyelmet igénylő röpirat jelent meg Kovács Lajos veterán publicistáinktól, ki nagy hévvel, koronként szenvedélyvel folytatja itt azt a vitát, melyet b. Kemény Zsigmondnak a forradalomra vonatkozó emlékiratainak közzétételére gerjesztett. Kovács most Irányi röpirataira válaszol, védve az ugynevezett békepártot, melyet Irányi keményen megtámadott, egyszersmind sokkal teljesebb képet ad a Kossuth ellenes pártról, nézeteiről, mint a minővel eddig bírtunk. A könyvet a Révai-testvérek adták ki, s ára 1 ft. Első lapján az olvasható:

«Tisztelettel ajánlja a «lappangva turkáló vakondok-banda» még élő tagjainak: Bitté István, Glavina Lajos, Horváth Boldizsár, Hunfalvy Pál, Jókai Mór, Ivánka Zsigmond, Kandó Kálmán, Lónay Gábor, gr. Lónay Menyhért, Simon Rudolf, Somogyi Antal, Zeyk Károly, Zichy Antal excellenciás, méltóságos és nagyságos uraknak, legszerényebb baktársuk — a szerző. Kiket gyarló emlékezetem és díszes koszorúból kifeledett volna, bocsássanak meg.»

A mulattató zsebkönyvtár, melyet Buzárovits könyvkiadó hivatala indított meg Észtergomban, 21—22-ik füzeté hagyta el a sajtót. Az egyik Szokoly Viktornak élénk elbeszélését közli «Színész és komédiás» cím alatt; a másik füzet «Vig elbeszélések»-et (összesen 6) Hevesi József fiatal írótól. Egy füzet ára 12 kr.

A képzőművészet remekei című díszes vállalatból, melyet Divald Károly műfintézése ad ki, a legújabb füzet a következő öt képpel jelent meg: «Az arles-i Venus», Müller metszete után; «Holzscherber Jeromos arcképe», Dürer Alberttől; «Szent Márton», Rubenstól; «IV. Károly király», Van Dycktől és a végre «Vaddisznó-vadászat», Snyders Ferenczről. A szép nyomású képessé Szendrői János részletes magyarázattal kíséri. Ára a füzetnek 1 ft 20 kr.

A «Csángók könyve», melyre br. Horváth Miklós hirdetett előfizetést, nem fog megjelenni, miután a közönség nem tanúsított iránta elég érdeklődést.

Füzetek. Matuska Alajos fővárosi tanácsjegyző, hivatalos megbízásra egy terjedelmes füzetben adja közre a főváros egyik legfontosabb s most épen so-

kat vitatott ügyét, ily cím alatt: «Előterjesztés Budapest fővárosi elölmező tárgyjában», mely részletes adatokat közöl a közlelemzésről és tervezett intézkedésekről. — A pesti szegénygyermek-körházegylet évkönyve 1882-ről 38 oldalra terjedő füzetben közli a legutóbbi közgyűlésen tett előterjesztéseket, melyek a derék egylet áldásos működését behatón megismertetik.

Folyóiratok. A «Philologiai közlöny» júniusi számának főbb cikkei: «Variae questiones», Kassai Gusztávtól. «Dugonics gyermekélete és novitiátusa», Hahn Adolftól. «Az alliteratio szerepe a latin költészetben», Pirchala Imrétől. «A magyar műfordítás története», (vége) Radó Antaltól. «Tell-tanulmányok», Heinrich Gusztávtól. «Vas Gereben», Váli Bélától, stb. A «Nemzeti műveltség» májusi füzetében bevezetőleg Péterfy Sándor értekezik a második országos tanítói képviselői közgyűlésről; ezt követik: «A boldogságról», Lederer Abrahámtól; «A tanítónők menedékházáról», Szigethy Karolínától; «A zenei képzés az állami tanítóképző intézetekben», Dezső Lajostól; «Az Eötvös-alap átadásának kérdése», Sebastyén Gyulától, stb. A legközelebbi füzet szeptemberben fog megjelenni.

Orvos-irodalmi alapítvány. Az «Orvosi Hetilap» fennállásának 25-ik évfordulója alkalmából, az ünnepély költségeiből fennmaradt 700 frtyi összeget a rendezők azaz bocsátották rendelkezésére a lap szerkesztőjének, Markusovszky Lajosnak, hogybelátása szerint valamely tudományos célra fordítsa. Ez összeg időközben érkezett adományok által 888 frtya növekedett s most ezt a szerkesztő sajtójából 1200 forintra egészítvén ki, mint az «Orvosi Hetilap» alapítványát a magyar orvosi szakirodalom emelésére óhajta fordítani oly módon, hogy annak kamataiból kétévintenként egyelőre 100 frtyi díjat tüzzenek ki, felváltva a közegészségügy, a kör- vagy gyógybuvárlat és a boncz- vagy életlen körbe vágó legjobb cikkekre, mely 6 évi ciklus alatt az «Orvosi Hetilap»-ban s ha az esetleg megszűnik, bármely más című magyar orvosi tudományos szaklapban magyar honpolgár által közzététetik. Az alapítványozó a budapesti orvosegyletet kérte fel az alap kezelésére.

A királyhímnusz szövegére hirdetett pályázat, a mi az eddig beérkezett pályaművek mennyiségét illeti, máris rendkívüli eredményt tüntet fel, mert mintegy 40 versenyző szöveg érkezett és előrelátható, hogy e szám a pályázati határidő lejártáig a lehető sokra nő fel, mert hiszen versről van szó.

Jókainé jubileuma. A nemzeti színház igazgatósága a következő levelet intézte Jókai Mórné, szül. Laborfalvi Rózához:

«Mélyen tisztelt Nagyságos asszony! 1833. évi október 27-én kezdte meg Nagyságod a budai várszínházban azon pályát, melyen magának oly fényes nevet, a magyar színművészetnek annyit dícsőséget szerzett, hogy a háltánság vádja nélkül nem mulaszthatja el a nemzeti színház igazgatósága azon rá nézve kellemes kötelesség teljesítését, hogy Nagyságodat teljes tisztelettel felkérje: engedné meg, hogy amaz emlékezetes nap 50-ik évfordulóját a nemzeti színház megünneplhesse. Az ünnep részletei iránt a dráma igazgatója lesz szerencsés Nagyságod elhatározását szóval is kikérni; mindamellett már ezuttal bátorodunk Nagyságodat tisztelettel felkérni, hogy az ez alkalommal rendezendő előadásban részt venni s erre egy tetszés szerinti szerepet kijelölni kegyeskedjék. Azon reményben, hogy Nagyságod e szép ünnep megtartását kegyes beögyezésével lehetővé fogja tenni és alkalmat szolgáltat arra, hogy a színház, a közönség és a sajtó örök emlékü művészeté iránt tartozó hódolatát kifejezhesse — maradtunk Budapestben, 1883. június hó 7-én, Nagyságodnak alázatos szolgái: P. domkányi Frigyes s. k., intendáns. Paulay Ede s. k., drámai igazgató.

A kitünő művész Shakspeare «Coriolán» tragédiájában mint Volunnia lép föl.

A nemzeti színházban az opera legújabb vendége Reich Irma k. a., a prágai cseh nemzeti színházról. Gounod «Faust» operájában mutatta be kifejező hangját, jó ízlését, majd a «Hugonották» Valentine szerepében lépett föl, melyben drámai tehetsége szép részekben nyilatkozott. — A drámai előadásokban a Halmi halála által megüresedett szerepek egy részét Benadek Lajosnak osztották ki, a színház fiatal tagjainak, ki az eddig eljátszott szerepekkel jogokat biztosított tehetségének a többiekre is. A budai szinkorban Krecsányi Ignác társulata e hó 9-ikén kezdte meg az előadásokat. Megnyitotta darabul Várady Antal írt «Buda ébredése» című csinos drámai prólogot, melyben «a költő» felidézti az idő szellemét, ki aztán megmutatja neki Budavárát

különböző korszakaiban: Nagy Lajos idejében, a törökök korában, 1848—49-ben stb. A közönség tetszéssel fogadta a prólogot. Ezt követte «A gasconoi nemes», Souppé operetteje, jó előadásban, melyben Halmayné Orley Flóra k. a., továbbá Kiss Mihály, Németh József sok elismerést találtak. A második előadást, a «Sárnya csikó» népszínművet is nagy közönség nézte, s ez az előadás szintén jó bizonyítást tett a társulat életrealóságáról. Kiss Mihály, Orley Flóra a játék mellett még a népdalok által váltak ki. Harmadik előadásul Vahot Imre régi vigjátékát, a «Parsangi iskolát» választották. Közönség már kevés volt. A darabban a drámai szereplők mutatták meg magokat. Krecsányiné-Kiss Veron elevenen és kellemesen személyesített egy fiatal lányt, s a közönség jól fogadta.

A népszínház tagjainak bécsi vendégszereplése nagy elismerésre talált. A bécsi sajtó nem fukar a dícséreteken, s az egyik lap még azt is kiemeli, hogy a magyaroknak ép oly szerencsés temperamentumuk van a színpadra, s a mozdulatok kifejezése és kellemes könnyűsége annyira velők született, mint az olaszoknak. A nagyobb vonzerőt a népszínművek előadása gyakorolja. Az operettek nem igen gyűjtöttek közönséget. A «Hoffmann meséi» operettet két ízben üres ház előtt adták, a mi nem is csoda, mert e darabhoz van köve a Ringszínház egészének szomorú emléke. Hegyi Aranka énekét, ábrázolását föltétlenül dícsérték. Általában a három primadonna nagy feltűnést tett. Pámai Ilkával az udvari operában próbát is énekeltek és két szerepet kapott betanulásra. Ha e szerepek próbája jól sikerül, akkor föl is léptetik.

KÖZINTÉZETEK ES EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 11-iki ülésén csak egy felolvasás volt s ez Bartalus István tartotta. «A zeneköltészet elemei és műformái» című munkájából mutatván be néhány fejezetet.

A munka bevezetésében ismerteti a zene eredetét. Származik a zene szerző szerint az indulathangokból, a hangutánzó szavakból. Ezekből később a beszéd keletkezett, de az még mindig csak énekeszéd volt. Midőn ez is megvan, a szavak és bizonyos fogalmak kiformalódnak, a miből szabályozottabb dallam lesz, vagyis a beszéd elválik a dallamtól. Ez értekezés elemi részének bevezetésében a ritmikáról, metrikáról és a melodikáról szól. A metrikában és ritmikában előadja a zeneköltészet külsőségeit, — míg a melodikában azokat a bensőségeket, melyek mint az érzés legkövetlenebb eszközei észlelhetők a dallamokban. Ilyen eszköz a zenei hangulat. Ennek alarendelt részei: a hang neve, a metrika és ritmika, az összhangosítás, végre az idő és erő. Ezután Bartalus a dallamokat önmagukban tárgyalja, nevezetesen a dallamok különféle nemzeit. Végül Gyulai Pál osztályaitkár jelenté, hogy az osztály különböző bizottságai megalakultak; a nyelvtudományi bizottság elnöke Joannovics György, előadója Budenz József; az irodalmi bizottság elnöke Szász Károly, előadója Szilády Áron, a classica philologiai bizottságunk végre elnöke Zichy Antal, előadója Ponorí Thewrewk Emil. A nyelvtudományi bizottság megválasztotta segédtagjává Freesky Jánost is.

A magyar tud. akadémia elnökei. A hivatalos lap e hó 12-iki száma közli, hogy ő felsége gr. Lönnay Menyhértnek az akadémia elnökévé, és Pauler Tivadarnak másodelnökévé történt megválasztását jóváhagyta.

A Petőfi-társaság e hó 10-iki havi ülésén az elnök Lönnay József rövid jelentést tett a pozsonyi felolvasó üléseiről s indítványára elhatározták, hogy a társaság jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét Pozsony város közönségének a díszes fogadtatásért és a részvétért. A Toldi-körnek s a kaszinónak külön levélben mondának köszönetet.

Torkos László két hangulatos költeményt olvasott fel: «Ne zengj gyönyört» s «a multból» címen. Utána Szana Tamás olvasta fel Tóth Sándor vendégnek «D'Esclapon Karolin (Kisfaludy Sándor életéből)» című rajzát. Kisfaludy Sándor életének egy epizódját dolgozza fel regényes színben; azt ugyanis, midőn Kisfaludy mint hadifoglyú Volcubebe idözött s ismeretséget kötött házigazdájának leányával, D'Esclapon Karolinnal. A viszony Karolin és Kisfaludy között annyira bensősé vált, hogy midőn az utóbbi szabadon bocsátva hazájába visszatért s itt nőül vette régi imádoztját, Karolin nem sokára meghalt. Még életében intézkedett, hogy a költőnek emlékü megültesse egy hajfúrtja s elhervadt koszorúja. — Végül Komócsy felolvasta «Abrányi Emilnek «Baberfa» című költeményét, mire az ülés véget ért.

A tudományos és szépirodalmi társulatok közül a nyári szünidő előtt csak az akadémia és a Kisfaludy-társaság tartanak még e hóban üléseket. A többi társulat már szünetel. Az akadémia június 25-én, a Kisfaludy-társaság június 27-én tartja ezút

tal utolsó ülését s három havi szünet után az akadémia október 1-én, a Kisfaludy-társaság október 31-én fog újra összegyűlni. A Petőfi-társaság október 14-én tartja a szimion utáni első ülését. A filológiai, régészeti, természettudományi társulatok szintén októberig szünetelnek, a földtani társulat pedig, melynek tagjai szerteszét, geologiai fölvetéseken dolgoznak, csak novemberben gyűl újra össze.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A budapesti egyetem rektorválasztásánál két jelölt volt: *Telji Iván* és *Scabó József*. Egyformán 8 szavazatot kapott mindenik, s e szerint többséget egyik sem. Hasonló esetben a közoktatásügyi miniszter a két jelölt közül azt nevezte ki, a ki régebbi tanár volt.

Tanítói jubileum. Vasárnap szép ünnepélyvel és meleg részvét közt ülték meg *Orley Jánosnak*, a budapesti jözeferovási ósz-utcai népiszkola igazgatójának tanári jubileumát. Negyvenhárom éve fáradozik a derék férfi a nehéz pályán, s negyven év óta állandó a fővárosban.

Az ünnepélyre megjelentek a polgármesterek, Dézsy Imre és Tóth József tanfelügyelők, Szilágyi Béka képviselő, Ballagi Mór, Ney Ferenc, s a tanúgy barátai és a jubiláns tisztelői. *Ráth Károly* főpolgármester üdvözölte Orleyt, kit egy bizottság vezetett a terebély. A főpolgármester egyszersmind mellé tette a koronás arany érdemkeresztet, s kifejezte a közoktatásügyi miniszter és a saját nevében legjobb szerencsekívánatait. *Péterfy Sándor* az ünnepelt életrajzát olvasta föl, *Gyurkovics Béla* alkalmi költeményt szavalt. *Kálnay Nándor*, az ünnepélyt rendező bizottság elnöke, a jözeferovási tanítói kör nevében üdvözölte a jubilánst s átnyújtotta neki az 1000 frtot, melyet nevének megörökítésül valamely jétékony alapítványra gyűjtöttek. A főváros törvényhatósága nevében *Szilágyi Dezso* intézett szép beszédet az ünnepelthez, megajánlva látván az ünnepelt által az a közmondást, hogy az emberek érdemeit vizse írják, melyet a legelső hab elsimít. Következtek ezután az iskolaszékek, a különböző tanító-egyesületek üdvözlései. Orley meghatottan válaszolt, s a gyűjtött ezer frtos alapítványt az Eötvös-alapra adta át.

MI UJSÁG?

József főherczeg, ki most a honvédség fölött tart szemlét, s legutóbb Kassán fogadták ünnepélyesen, családijával együtt e hó végén Nagy-Váradra megy, hol Lipovniczky István püspök vendége lesz. A főherczeg egyike a mult évben megígérte, hogy László fia védszentének ünnepét: június 27-ikét Nagy-Váradon tölti, rendkívül szíves és kedélyes levélben a napokban be is jelenté a püspöknek közlegő látogatását. A főherczeg június 26-án a déli vonattal érkezik meg Marosvásárhelyről, míg Klodild főherczegasszony gyermekeivel és két udvarhölgyével június 26-án a hajnali gyorsvonattal érkezik Budapestről s a főherczeggel együtt részt vesz a püspök által a Szent-László fürdőben emelt új díszes kápolna felszentelési ünnepélyén. A főherczeg családja június 27-én a délutáni alföldi vonattal birtokára, Kis Jenőre utazik. Lipovniczky püspök a rezidencia kertjében, azon a dombon, hol a főherczeg nyári tartózkodása alatt reggelizni szokott, emlékkövet állíttat szürke márványból. Az emlék már kész s e fölirat van rajta: „*József-Halma, Ő csász. kir. fenségének a magyar kir. honvédség főparancsnokának reggeliző helye. Felállíttatott 1883-ik év Szt. László napján.*”

Deák szobrát 1886 május havában fogják fölállítani, mint a bizottság már elhatározta. A szobornak bronzba öntésére érkezett ajánlatok fölött még nem döntöttek, mert a bizottság abban állapodott meg, hogy a végleges határozat-hozatal előtt a Schlick-féle öntőde berendezésének közvetlen megsemmisítése és jelentéstétel végett kisebb bizottságot küld ki. A talapat kőmives munkálataival Wechslemann építész, mint a legelősebb ajánlattevő, biztatott meg. A talapat főteste vöröses, és az oszlopok sötétzöld márványból fognak készülni.

Az aradi vértanúk szobra. Arad város legutóbbi közgyűlésén jelentést terjesztettek elő a vértanúk szobrának ügyéről. A szászear forint, melylyel a 33 láb magasra tervezett szobor, Huszár Adolf jeles mintája szerint, immár kivihető volna, körülbelül együtt van. De a szobrásznak az a véleménye,

hogy a helyen, a hová szánták, ily magasságu szobor alacsony lenne s impozáns csak akkor lesz, ha legalább 37 lábnyi magassággal fog birni. Ezt Huszár, újabb mérések tétele után, még határozottabban állítja.

Arany emléke a Margitszigeten. A Margitszigeten a „tölgyek alá”, hol Arany János több költeményt írt, visszahelyezik azt a padot, melyen a költő pihenni szeretett. Emléktáblát is tétet rá az igazgatóság e szavakkal: „Arany János padja. 1870—1882.” Oda helyezik a költőnek Izsó által készített mellszobrát is.

Halmi árvái. A nemzeti színház korán elhunyt jeles művésze, Halmi Ferencz után özevényen kívül két kis érva is maradt. Ezek érdekében a hírlapírók egyesületének igazgatósága Jókai Mór elnök és az igazgatóság összes tagjainak aláírásával ellátott felhívásban a nagy közönséghez fordult, melynek Halmi kedvence volt, s melynek pártfogásába ajánlja az árvákat.

„Nem egy jelesünk ravatalánál fogta már el a gond a körülálló barátok lelkét, — mondja a felhívás, — mi leend sorsa azoknak, kikre a nemzet előtt drága néven kívül más örökség nem szállott? A magyar közönség, mely mindenha elosztatta e gondot és megfelelt a kértárgyaknak, bizonyára ez alkalommal sem fogja megtagadni nagylelkű pártfogását azon árváktól, kiket most kegyességbe ajánlunk. Am legyen minden egyes adomány, melylyel a közönség ezelnök eléréséhez járul, majdan hirdetője Halmi Ferencz emléke előtt annak a szeretetnek, annak a dícsőségnek, melyet atyjuk rövid életében kiérdemelt. Ha adása maradt Halmi Ferencznek a sors, ne maradjon neki adása a magyar közönség azon egyetlen vigaszánál, melylyel emlékezetét még megtisztelheti. Minden fővárosi és vidéki lakó részese legyen fogja elvállalni, hogy a közönség adományait hozzánk eljuttassa. A hírlapírói egyesület igazgatósága, melynek nevében *Neményi Ambrus* (a Pester Lloyd szerkesztőségében) van felhatalmazva a gyűjtött összegetek egy a lapoktól mint egyesek-től átvenni, kötelességének fogja ismerni ezen adományokat egyenként, nyilvánosan nyugtáznai s a gyűjtés befejezése után intézkedéseket tenni, a begyűlt összegnek az árvák javára való biztos kezelése iránt intézkedni. Budapest, június hó 8. 1883. A hírlapírói egyesület igazgatósága.”

A párisi kirándulás. A magyar írók és művészek társaságának párisi kirándulás érdekel várják a francziák, s a fogadásra külön bizottság alakult, melynek tiszteletbeli elnöke *Hugo Viktor*, elnöke *Lesseps*, a szuezi csatorna építője. A többi tagok közt ott vannak azok is, kik az Arrogante ünnepélykor Budapesten voltak: *Gouzien*, *Masset*, továbbá *Adamné*, *Henri Martin*, *titkár*: *Ubach*, tagok: *Prott*, *Lionville Albert*, *Paget*, *Delibes*, *Bernhard*, *Türr*, *Munkácsy*, *Dumas* és a főbb párisi lapok képviselői. A végrehajtó bizottság tagjai: *Lesseps*, *Prott*, *Ubach*, *Adamné*, *Gouzien*, *Arányi*. Az indulás július 7-én lesz.

A Balaton-egylet kirándulása. A Balaton-mellék föléllétkítésére, társadalmi és irodalmi eszközökkel való megkedveltetésére alakult Balaton-egylet e hó 10-én nagy kirándulást rendezett.

Június 9-én este százötvennél többen indultak a fővárosból B.-Füredre, s esti 10 órakor érkeztek meg, esőben, a mi sokat rottott az ünnepies fogadtatás. Azután közös vacsorára gyűltek össze. Vasárnap Tihanyra mentek, hol *Kucepky Vidor* perjel fogadta őket, mire *Fenyvesy Ferencz* egyleti elnök válaszolt. Megnézték a templomot, zárdát; majd tovább mentek a Garay-kunyhóhoz, melyet az egylet emeltetett a látogatók pihenőjéül. A fölavató beszédet itt gr. *Nádasy Ferencz* tiszteletbeli elnök mondta. A társaságra halászlé és gulyás is várt, és cigányzene szólt. Déli 11 órakor mentek vissza gőzhajón Füredre, hol közgyűlés volt, mely rövid ideig tartott, s nagy részt az eddigi tisztségviselőket választották meg. A közgyűlés után közebéd volt, nagy társaság részvételével; ezt reggata követték, melynek számai a távuszás és halászevénnyel voltak. Este Szalay Imre megnyitotta a borkiállítását, melyen 34, kizárólag balatoni termelő 240 palaeck borral vett részt. Hangversenyt is rendeztek, melyen különösen *Kordin Mariska* k. a éneke és *Krisztinkovich* zongorajátéka tetszettek. A hangverseny tízfűzűjét követte s az estét virradatig tartó táncszalmon fejezte be. Ez alkalomból a Balaton-egylet csinos kiállítását fűzött adott ki, *Jalovics Aladár* szerkesztésében. Legelől a kunyhóra alkalmazott föliratokat közli Jókaitól, aztán a kunyhóra és *Garay Jánosra* vonatkozó adatokat, valamint a költőnek a Balatonról költeményeit. Ad leírás *Tihanyról*; a zalai oldalon legelől *Rév-Fülöpöt* és *vidéket* pedig dr. *Herczeg Mihály* ismerteti. Végül *Jókai regényéből* „Az arany ember”-ből a Balaton jegén folyó halászat leírását is közli. A fűzet az egylet tulajdona és ára 30 kr.

A nemzeti hajóegylet evezőversenye, melynek mai számunk is hosszabb cikket szentel, csütörtökön folyt le igen számos előkelő közönség jelenléte mellett, melyet nemcsak a szép idő, de a látvány érdekessége is tömegesen csalt ki a verseny színhelyére, a Margitsziget árnyékos partjaira. A közönséget nagy gőzhajó vitte ki a verseny helyére, s a vizen kis gőzösök, ladikok hemzsegték. Az evezősök közül azonban sokan léptek vissza. S így a verseny nem történhetett meg annak a várakozásnak megfelelő eredményekkel, melyet mi is kötöttünk mai cikünkben az érdekes programhoz. A négy evezős, kormányos nélküli verseny nem is volt megtartható s a többiekben is a pozsonyi hajósok egyletek vitték el a díjak nagy részét s csak nehezen sikerült a nemzeti hajóegyletnek legalább a hólgyek díját a maga részére húzni.

Mindjárt az első versenyben a „Névtelen”, „Freiweg” győzte le könnyen evezősével, *Frey Lipóttal*, a bécsi Lia-egylet tagjával. Majd a nagy evezősök versenye következett, melyben a „Csángó” söpörte be a díjat, pozsonyi hajósok kitűnő evezése mellett, a helybeli Hunniával. A legjobb belső villás hajók versenyében, a nagyobakra is hivatott „Névtelen”, (a nemzeti hajóegylet tulajdona, kormányosa *Jámbor Géza*, evezősök *Grill R.*, *Saxlehner A.* és *dr. Tóty G.*) egyedül tette meg az utat. Sokkal érdekesebb küzdelem fejtett ki a hólgyek díjáért, melyben a győri csónakázó egylet „Névtelen”-je és a nemzeti hajóegylet új par-csajra szálltak sikra. Amabban *Mihalovics Tivadar* és *Hets Antal*, emebben *Mészáros Ferencz* és *Ádám Károly* eveztek. A győriek a pálya közepén nagy erőt fejtettek ki, a küzdelem nagyon erős volt, de a pálya háromnegyed részénél már az új par-csajra vezet s 38—39-es evezőscsapással 1—2 hosszal győzi le versenytársát. Az utat 9 p. 5 mp. alatt tette meg. A „Névtelen” igen jól haladt s ha tutaosok meg nem zavarják, a küzdelem még erősebb lett volna. Végül négyevezősével a pozsonyi hajóegylet „Józsa” csónakja és a nemzeti hajóegylet „Kohinoo”-ja versenyzett, s a pozsonyi tetemes előnyvel nyert. A versenyt bál követte a Margitszigeten.

Az ötvösmű-kiállítás központi bizottsága már megindította a vidéki bizottságok szervezését is. E bizottságok megalakítására és az elnökség elvállalására a legtöbb megyében az illető főispán kérte föl s némelyik vidéki bizottság hatásköre több megyére is kiterjed. Főispánokon kívül az elnöki tisztre és a bizottság szervezésére még fölkerettek:

Abauj-Torna és *Zemplén* megyékben *gróf Sztáray Antal*, *Turóc* megyében *báró Révay Gyula*, *Baranya* és *Tolna* megyékben *gróf Apponyi Sándor*, *Bars* és *Nyitra* megyékben *gróf Keglevich István*, *Bács* megyében *Gromon Dezso*, *Békés* megyében *gróf Wenckheim Frigyes*, *Biharmegye*ben *Rómer Flóris* kanonok, *Csongrád* megyében és *Szegeden* *Tisza Lajos* királyi biztos, *Fehérmegye*ben *gróf Zichy Nándor*, *Gömör* megyében *Szontagh Bertalan* alispán, *Hont* megyében *gróf Hunyady László*, *Komárom* megyében *gróf Esterházy Miksa*, *Sáros* megyében *Bánó József*, *Szabolcs* megyében *báró Vécsy József*, *Szatmár* megyében *gróf Károlyi István*, *Vas* megyében *gróf Erdődy István* és *Veszprém* megyében *gróf Festetics Tasziló*.

A csárdás nem magyar, hanem india. Ezt állítja *Bühler*, a hírneves szászirt nyelvű tudós, ki jelenleg tanár a bécsi egyetemen, s egy folyóiratban egy fejezetet közöl indiai utazásából. Mindentűt barátságosan fogadták s különösen *Maharaval Berial* elnök fedelelem. «A legérdekesebb volt — beszéli *Bühler* a többi közt — egy hangverseny, melyet az udvari zenész rendezett addig, míg a fejedelem visszavonult. E zenész, egy brahmán gosuin vagy remete, valdó zenei tehetséget áruít el. A sítaján művészi módon játszott s ismerte az ós ind ragátat. Több órán át játszott előttünk. Ha kérdeznék önök, hogy mik azok a ragák, csak azt felelhetem, hogy a ragák önk előtt is többé-kevésbé ismeretesek. A ragák ugyanazon melódiaik, melyeket a cigányok a játszanak s melyeket magyar daloknak tartanak. Ez azonban nem való. A csárdás bizonyára régi örökség, melyet a cigányok ós hazájukból hoztak magukkal.»

Rablók — velozcipédén. A lovas rablók, a betyárkor virágzásakor nem ritkák voltak Magyarországon, a szekerem tanyázó rablók sem tartoztak a ritkaságok közé, a vasuti tolvajok már a civilizáció haladásának köszönhetik létezésüket, hanem a vas paripákon száguldó rablók, — ezek Amerika kiváltásai, e tekintetben akár szabadalmora is tarthat igényt; Európának még ilyen tolvaj urakhoz nem volt szerencséje. Egy amerikai lap egész regényes leírást közöl ily rablóbandáról, a mint a holdfénynél Essex falut vasparipákon száguldó rablók kifosztották mindenedből, aztán úgy a mint jöttek, szelvésgyorsan elvasparipáztak.

Györki Miklós, a budapesti fenytött törvény-szék jegyzője, e hó 13-án főbe lőtte magát. Képzett fiatal ember volt, jövőjétől sokat vártak, hivatali

Előfizetési fölhívás

a „Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok” 1883 július-decemberi folyamára.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése június hó végével lejár, fölkerjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

Előfizetési föltételeink július 1-től kezdve:

Negyedévre (július—szeptember)

A Vasárnapi Ujság ————— 2 frt — kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika”-val együtt — 2 „ 50 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok — 3 „ „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt — 3 „ 50 „

Félévre (július—december)

A Vasárnapi Ujság ————— 4 frt
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika”-val együtt — 5 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok — 6 „
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt — 7 „

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatalába Budapest, egyetem-utca 4. sz. küldendők.

T. előfizetőinket fölkerjük, hogy szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél *címzettlapjukból* egy példányt a posta útjánványa ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a számlájára vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

A „Jogtudományi Közlöny”, június 15-iki (23-ik) száma következő tartalommal jelent meg: Végleges kézbétesítés Horvátországban. — Észrevételek az „Általános magánjogi törvénykönyv” tervezetének a „Dologi jogot” tárgyozó részére. *Dr. Haller Károly* kolozsvári egyetemi tanártól. — Törvénykezési Szemle: A m. kir. Curia 1881. évi október 26-án 269. sz. hozott ítélete igazolható-e bányajogi szempontból? *Szontagh Aladár* m. kir. bíróbiztostól. — Az adótevé megelőző évekre való utólagos megadóztatás. *Absolon Ferencz* kassai kir. törv. aljegyzőtől. — Különfélék. — MELLEKLÉLET: Curiai határozatok. — A budapesti kir. tábla elvi jelentőségű határozatai. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. HEGEDŰS KANDID LAJOS, közoktatásügyi miniszteri tanácsos, a tud. akadémia levelező tagja, meghalt e hó 13-án, 52 éves korában, hosszas betegsége után Rákóczi-Palotán. Sokat tett közintézetünk és művészi állapotaink emelésére, mert az ő hatáskörébe tartoztak ezek. Tudományosan művelt, a művészeteket mélyen szerető férfi lévén, s ezenkívül a legmunkásabb tisztviselők egyike, a közoktatásügyi miniszterium egyik főbb és rokonszenves támaszát vesztette el, a miniszter pedig, ki oly sokat áldoz a művészi érdekekre, szándékának egy kitűnő végrehajtóját. Hegedűs a korábbi években az irodalmat is művelte, s ez legutóbbi nagy hatáskörű működése szerete meg számára az akadémiai tagságot.

JELLINEK MÓR, a budapesti közti vaspálya igazgatója s általában a közgazdasági élet egyik nagyképű tagja, meghalt szélhűlésben. Nem e haza szülötte volt, de nyelvben, szívből megmagyarosodott, s négy fiát is magyar szellemben nevelte. Testvére volt a bécsi híres izr. rabbinak. Egy időben *Jókai* lapjában, a „Hon”-ban a közgazdasági rovatot szerkesztette. Résztvett számos ipari és kereskedelmi intézet alkotásában. Legnevezetesebb ezek közt a budapesti közti ló-vaspálya, melynek alkotási nehézségeit rossz időben le tudta küzdeni, s aztán tizen-nyolc éven keresztül így vezette, hogy minden rossz időtől visszatartotta, gyarapította, s ma már egyike a legnagyobb és legszilárdabb vállalatoknak, és soha sem volt kitéve oly viszontagságoknak, mint a bécsi. Jellinek méltón részesült tiszteletben a legszelebb körökben.

TELKESI (Höfler) JÓZSEF, a szabadságharcban alezredes s a magyar hadügyminiszteriumban a tüzérségi osztály főnöke, 72 éves korában, Budapesten. A vitéz hatona az osztrák tüzérségnél kezdte pályáját, s főhadnagy volt, mikor átlépett a magyar hadseregbe. Világos után várfogságra itélték, melyből csak 1860-ban szabadult ki, s akkor azonnal Olaszországba ment, hol a magyar legiónál ezredes s rövid ideig parancsnok is volt. A koronázás után tért haza és visszavonultan élt.

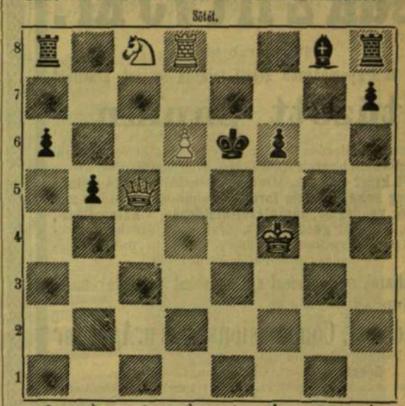
TÉREY PÁL, m. kir. honvédtörvény, az 1871-iki párisi világtárlaton magyar kormánybiztos, ki mint ilyen többféle kitüntetésben (vaskorona-rend, becsület-rend, stb.) részesült, 51 éves korában halt meg Promontóron. A szabadságharcban *Klapka* tisztje volt, később Angolországba ment s gazdasági ügyekkel foglalkozott. Egyik országgyűlésen képviselő is volt *Baranyából*.

GYÖRKI MIKLÓS, a budapesti fenytött törvény-szék jegyzője, e hó 13-án főbe lőtte magát. Képzett fiatal ember volt, jövőjétől sokat vártak, hivatali

Nem közölhetők. A legszebb virág. — A költő babérja. Mikor téged megláttalak. Lehajlik a... Szép virág a... Mulatság közben.

SAKKJÁTÉK.

1227-ik sz. feladv. Kohtz és Kockelkorntól.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1222. sz. feladvány megfejtése.

Ehrenstein M.-től.

Megfejtés.

Világos.	Szék.
1. V8—c5	K6—f5: (a)
2. H4—f6	Kf5—f6: —f4:
3. Vc5—f8—f2 matt.	
	a.
1. ...	Fc5—f4: (b)
2. H5—f6	Ke4—d3—f3
3. B v. V matt.	
	b.
1. ...	Fc5—t. sz.
2. Vc5—c2	t. sz.
3. V v. H matt.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* *Fülöp József*. *Nagy-Dobronyán* *Németh Péter*. *Budapesten* *K. J.* és *F. H.*, *Andorfi Sándor*. *Kulán* *Léderer Gy.* A veszprémi iparos olvasó-kör. A sárospataki ijtusági sakk-kör. A pesti sakk-kör.

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Iszraelita
17 V 6 5	Adolf, Rain. 6 4	Marcz., F.	5 B Pünk. 12
18 H	Marcellin, Jul. Arnulf		6 Pünk. 13 Szem
19 K	Julian, Gyárfás Gyárfás, Szilvér		7 Ancz. Tiv. 14 Szek.
20 S	Szilvér, Flóra s. Erd., Szilárd,		8 Strat. Tiv. 15 Mak.
21 C	Alajos hv. Albán		9 Alcz. Czillil 16
22 P	Paulina, Ákos Ákos		10 Prázit. Tim. 17
23 S	Szidonja sz., Vazul		11 Bert. és B. 18 Sab. B.

Holdváltásai: ☾ Utolsó negy. 27. 8 ó. 54. pk. este.

Tartalom.

Szöveg: *Tonking*. — Ir dalok: 1. Nevét ne sohajtsd... 2. Távól van a hontól... 3. A minstel. Moore Tamás után *Inczedi László*-tól. — Emlékezés az utolsó lengyel forradalomra. Vége. *Irta Hegyesi Murton*. — Csiczásás. Biczó Géza rajzához. *Kiséri-től*. — A nemzeti hajós-egylet evező-versenye. — A czári koronázás. — Egyveleg. — Nagy Frigyes és a magyar theologus. — Bessenyei sirjánál. — Vasparipa a vizen. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. Mi újság? — Halál-üzenetek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: *Tonkingból*. Dupuis-utca Hanoi külvárosában. — Csiczásás. Biczó Géza rajza. — III. Sándor czár megkoronáztatása a mennybemenetel templomában (Uspenski zabor) a Kremblen. — Képek *Tonkingból*. 1. Elindulás a Veres-folyó mentére. 2. Magas rangú mandarin diszruhában. 3. *Tonking* lakói. Képezett egy európai kínai öltözetben, mellette kínai mandarin és katona, jobboldalt gazdag, baloldalt szegény tonkingiak, nők és férfiak vegyesen. 4. Alsóbb rangú mandarin (hosszu körm). — *Vasparipa* vizen.

Felelős szerkesztő: *Nagy Miklós*.

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fehér selyem-atlaszt, méterjét 75 kr. egész 9 frt 55 kr.-ig (18 különböző színben) szállít egyes öltönyökre, valamint egész regényben vámmentesen a házba *Henneberg G.* (királyi udv. szállító) selyem gyári raktára, Zürichben. Mintákat postafordultával. Levéljdi a Svájcba 10 kr.

Eskór (epilepsia) és minden ideg-betegség levél útján gyógyítatik dr. *Killisch* specialista által, *Drezdában* (Szászország). — *Ezer meg ezer gyógyítás.* A párisi tudományos társaság aranyérme.

**Olvasni mibe sem kerül!
csak 2 frt 75 kr.**

3450 darab török bélelt, a legpompásabb keleti minták szerint készített **tűzött paplan**

a gyáros elhalálása folytán, ugyanannak örökösai által még soha nem létezett mesés olcsó áron, darabonként csak **2 frt 75 kr** ért el. Minthogy hasonló olcsó és szilárd áru még soha elő nem fordult, annál óvva minden magányzó, vendéglős, táptintézteltajános, a katonatiszt-, utazó-, kórházi gondnok stb. urak saját érdekükben tétnek erre figyelmesekké, hogy esetleges megrendeléseiket azonnal beküldhessék.

Vizsgáljatek meg mindent s a legjobb tartásotok meg! Az elárutási helyiség az

Erstes öst. Commissionshaus u. Agentur
írásai helyiségeiben léteznek
Bécsben, Stadt, Christingasse. — V.
Szállítás csak készpénzért vagy utánvért eszközöltetik.
6917

**ANDEL J. ÖVSZERE
A MOLY ELLEN.**

Moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmékbe, hurokba, stb. a rendkívül kártékony moly ne fészkelje magát; a leghatásosabb és legeszközhatatlanabb különlegességéből az úgy összeállítva miszerint annak biztos hatására teljesen számolhatni.

ANDEL J. gyógyfű-kereskedése
„a fekete kutyához“
Hus- (Dominikaner-) Gasse, PRAG.
Budapesten Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.
Raktárak a vidéken mindenütt, hol erre vonatkozó hírvételek vannak kifüggesztve.

**ANDEL J.
tengertuli pora.**

Az Anđel J.-féle újonnan feltalált tengertuli por nem a közönséges féregporok vehető, hanem egy rendkívül, direkt készített s 1000-szer megvizsgált és különböző talált specialitás pornak tekintendő. Az Anđel J.-féle újonnan feltalált tengertuli por használatához egy nagyon gyakorlati és olcsó új szerkezetű 6748

féreg-porzó fecskendő
veendő. Az említett por, lehet mondani, természet feletti erővel bír, kiirtja a poloskát, bolhát, svábbogarat, munkaféreg, molyt, legyet és hangyaféreg, egyáltalán az egész féreg létet csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp, hogy a féregből semmiféle maradvány sem hagy vissza. Ára üvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab féregporzó gép ára 40 kr. Kapható Budapesten Török József gyógyszerésztárában király-utca 12. Továbbá raktárak a következő gyógyszertárakban. Árad: Rozsnyai Matyas, Brassó: Jekelius N. Eger: Köllner Lőrincz, Szésk: Dienes J. D. Kaposvár: Babochay Sándor, Kecskemét: Katona Zsigmond, Léva: Medveky Sándor, Miskolc: Dr. Szabó Gyula. Munkács: Draxler Ferencz, Székesfehérvár: Diehalla György, Szeged: Barcz János, Temesvár: Tarcsay István. 1022

Az általános közkeveltségben részesült mohai **AGNES** forrás hazánk egyik legszénsavdúsabb

SAVANYÚVIZE
kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiában. Általában a víz mindazon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyeken a szervi élet rákogtatása s az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos. Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend. Forrásleírások kívánatra ingyen szolgáltatnak. Friss töltésben mindenkor kapható

ÉDESKUTY L.
m. k. udv. szállítónál, Budapest, Erzsébet-tér 7.
Ugyisint minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben. 6944

Az ipar csodája!!

Csak 2 forint 70 kr. EGYES-EGYEDÜLI

zseb-óra
amerikai Christor-aranyból.

CSAK EGYEDÜL
pótolhatja a valódi arany órákat.

E csoda-óra, melynek járását kezeség vállaltatik s melyet a közönségnél kértelté tenni igyekeztünk, semmi esetre sem gyermek-óra, hanem legjobb munkásaink által szabályozott óra mindenki használatára, s képviselőnk HECHT VILMOS ur által csak 15 héten át adatik el csak 2 frt 70 krajnri fölötte mesés áron, hogy bárkinek módjában legyen ily órákat szerezni s azt megítélheti.

Továbbá minden egyén,
ki ezen órákat megveszi, kap ezenkívül ajándék gyanánt tehát egészen ingyen

1 dísz-óraláncot legfinomabb arany-façonban, 1 óra-fűggyényt amerikai Christor-aranyból, 1 pár készelő-gombot pompás kivitelben, 1 dísz-medalliont devisekkel és képekkel, 1 pár fűggyént brillant utánzatból, 1 gyűrűt amerikai Christor-aranyból.

Minden darab szekrényükbe van csomagolva. Képviselőnk kötelezve van ezen ajándékokat minden óra megrendelőjének ingyen mellécsomagolni.

Paris, Boulevard de Temple 21.
Egyedüli megrendelési hely: 6915
WILHELM HECHT,
Bécs, I., Christingasse 2.

Egy megszökött rabszolga

Afrika belsejéből, a következő megbecsülhetetlen különlegességek értékét fedezte fel, melyek Giacomo Minganollo gyáros által, ki maga is milliomos, az általános elterjedés és humanitas szempontjából, csupán az anyag értékeért, tehát csaknem minden díj nélkül küldetnek meg.

Csak 2 frt.
12 pár selyem férfi harisnya,

azaz: 12 pár selyem rövid száru harisnya, ugynevezett angol finish selyemből, említésre is alig méltó áron, 12 pár csak 2 frtért küldetik meg mindenkinek.

Csak 2 frt.
6 pár selyemharisnya

ugynevezett angol finish selyemből, minden pár más fényes színben, melyben csak a déli országokban készülhet.

Csak 70 krajczár.
egy horgolt ing

azaz: egy nélkülözhetlen horgolt ing uraknak és hölgyeknek csak 70 krajczárért.

Mindhárom különlegesség minden embernek nélkülözhetlen. Ezek bizonyosan és okvetlen megóvni minden meghűléstől. Az izzadságot mindhárom különlegesség kellemes módon szívja föl, képzeltetel kellemesek s hűsítők. Általuk minden kellemetlen, még oly elévült izzadság-szag is biztosan eltűnik.

Ez összes különlegességét hatáskukban eddig utólrhetetlenek.

A szállítás es. kir. postautánvét mellett vagy a pénznek előleges beküldése után történik. Mig készletben tart, megrendeléseket elfogadhatunk. Nagyan vásárlóknak engedélyem nem adható a külföldben is már legelőcsöbbrá szabott áraknál fogva. Megrendeléseket intéződik az egyedüli képviselőséghez Bécsbe.

6823
Cím: Export Überseischer Produkte
Bécs, I., Ringstrasse
Kolowratring 9. v. a. stadt-park mellett.

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

55° R. meleg ártézi forrás — porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykabinokkal — nagyszerű kert — 300 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredménnyel használtatott: Köszvény — az ízületek, izmok, csontthártya, ideghüvely, idült eszua. A csusz. köszvény, erőművi behatások, typhus

A fürdő-idény május 1-én nyitattik meg.
A lakások megrendelése a szigeten a felügyelőség irodában. 6379
A Margitszigeti felügyelőség Budapestben.

**Dr. Lengyel F.
nyír-balzsama.**

Már a növényi nedv, mely a nyírből ha annak törzést megfúrták, kifolyik, ember emlékeztet őta a legkínzóbb szépségszernek van ismerve; ha pedig e nedv a föltaláló utasítására szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatják, majdnem csodálatos hatással bír. Ha azaz arczot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggelén majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán az gyöngéd és fehérre válik.

E balzsam kisméjta az arcon tamadt redőket és himblőhelyeket, fiatal arczsint ad; a bőrne felhőséget, gyöngédéget s frisséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt a szeplőt, májfoltokat, anyajegyet, orrvörösséget, bőrtakát és minden egyéb bőrszennynét eltávolít. Egy korsóval használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.; postán küldve 10 krral több.

Fő letét Magyarország számára Török József, gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Pistoray Bódog, gyógyszer. Temesváron Tarcsay József gyógyszer. Zágrábon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél

Szabad.sarjúkaszáló

különlegesség
Kraus & Comp. es. kir. szab. gépgyárakból Bécsben, Währing Könyves kezelt, nagy munkaképességű és gyakorlatilag kipróbált, ennélfogva kis és nagy kerék tulajdonosainak legmelegebben ajánlható. Vágási szélesség 400 és 500 mm. Ára 12 frttól 15 frt. 6667

Legfinomabb kávék

Cuba erős zamatos 5 kg jutte zsákban á frt 1.90, ft 19.—
Cuba erős zamatos 5 kg jutte zsákban á frt 1.95, ft 19.75
Mocca erős illatos 10 kg jutte zsákban á frt 1.92, ft 19.20
Mocca erős illatos 5 kg jutte zsákban á frt 1.96, ft 19.60
Arany-Jáva illatos 10 kg jutte zsákban á frt 2.—, ft 20
Arany-Jáva illatos 5 kg jutte zsákban á frt 2.05, ft 20.25
Kiloménti napi ár Cuba frt 2.—, Mocca frt 2.—, Arany-Jáva frt 2.12, Ceylon frt 1.72, Zöld-Jáva frt 1.60, Rio finom 100 ft 1.45. Kozakancukor 50 kg ládában adó nélkül 100 kg frt 49.50. Frankfurti ezet-essenozia üvegenként 50—60 kr., mely víz hozzávegyítéssel öt pint legjobb házi ezetet ad. — Megrendeléseket helyben mint vidékre legpontosabban teljesít

Takács Lajos Budapest, hatvani utca 19. sz.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

1883
Fennáll 1864 óta.

**Kopaszág,
a haj öszülése és korpaképződés**
ellen a napoként érzéki bizonyítványok és kísérési iratok tanúsága szerint egy-dülő lónak bizonyult szer a **TANNIN-OLAJ**
Dr. Morastól.
Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék elküldeni Dr. Moras Tannin-olaját még egy nagy palackkal küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam teljesen megmaradt, s a szür után-növés immár látható is. Vaguer Vilmos. Bécs, 1880. január 5.
Főrt J. gyógyszerész urnak Tannin-olaját nem használom volna, ma ifjú agyszám volték. E szer nekny hat alati csodát tett rajtam, mit mindazon, kik ismernek, bizonyítanak. Köszönettel kérem stb. stb.
Bukova, 1880. jan. 3-án.
Dr. Moras Tannin-olaját.
Kapható 2 és 1 frtos palackokban.
Fő letét Magyarország számára Török J. gyógyszerésztárá Budapest, király-utca. Pozsonyban Pistoray Felix gyógyszer. Temesváron Tarcsay József gyógyszer. Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyógyszer.

Gyökönke szappan (Speik Seife) ára 35 kr.
Párisi hölgyor (legfinomabb poudre de rize) a bőrne a leggyöndébb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek és férfiaknál is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt.
Kézmóso-por maodlisszappan és spermakérből készítő szer. — Egy doboz ára 50 kr.
Amerikai kautuk-lyákszemgyűrűk s essentia. Ára 60 kr.
Kapható Magyarország minden jelentékenyebb gyógy- és illatszer tárában, valamint a gyártónál
KIELHAUSER H. (Sporgasse 3.) Grätzban.
FŐR A K T Á R A : 4149
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, BUDAPESTEN, VI. ker., király-utca 12. sz. a.
Hamisított párisi hölgyor-tól óvakodni tesék. Csak az tekintendő valódúnak, melynek dobozán, valamint használati utasításán a fenti védjegy látható.

FILICZKY MIKSA,
Budapest, VI., Sugár-út 53. szám.

Uriruha-készítés. Fehérnemű-gyár és vászon-áru raktár. Fűggyök, fehérneműek és mellfűzők. Tisztító-intézet.

Ajánlja saját gyártmányu
uri-, női- és gyermek-fehérneműeket, mellfűző és nyakkendőket, továbbá vásznakat, asztalneműeket és szövött árúkat a legdusabb választékban. Legújabb divatú férfi és fiú-öltönyeket finom, valódi 901 gyapjuszövetből, nagyon jutányos áron.
Kimerítő arczjegyek, minták és mérték-utbizgatással kívánatra ingyen és bérmentve.
Postai megrendelések a leggyorsabban eszközöltetnek.

Téglagyár-tulajdonosoknak
ajánlom gépeimet gőz-, kézi és lő-erőre, mindennemű fali téglá és házfűző cserépek, csövek stb. olcsó gyártására, különösen folytonosan dolgozó kézi téglá-sajtóimat

melyek más gyártási eljárásokkal szemben a legjelentékenyebb előnyök a legnagyobb megtakarítást nyújtják. Két ember elegendő kezelésükre 4000 pompás tegla előállítására; alkalmazásuk még kivált a járdák- és folyó-lemezek, tüntetés-kövek, méz- és cement homok-kövek, malak-téglák, stb. sajtó-ára; ugyisint fűző levegőn szárított előidomított kövek utánajutására. Terveztek ingyen.
Jäger Lajos, gépgyáros, Ehrenfeld-Kölnben R.m.

Kincsem-sorsjáték Budapest
Huzás f. évi október 22-én
engedélyezve a magy. kir. pénzügyminiszteriumnak 16035/1883. sz. alatt kelt rendeletével.

1-SŐ FŐNYEREMÉNY ÉRTÉKE 50,000 FORINT
2-ik főnyeremény ért. 20,000 frt 5-ik főnyeremény ért. 6,000 frt
3-ik főnyeremény ért. 10,000 frt 6-ik főnyeremény ért. 5,000 frt
4-ik főnyeremény ért. 8,000 frt
továbbá 2 nyeremény á 4000 frt, 3 nyeremény á 3000 frt, 5 nyeremény á 2000 frt stb. összesen

10,000 nyeremény=186,000 frt
A nyerő kívánságára 20% adó levonásával

minden nyeremény készpénzben fizettetik ki.
Sorsjegyek 1 frtjával portomentesen kaphatók
A magy. lovaregylet sorsjegyirotájában,
Budapest, Hatvani-utca Nemzeti kaszinó, 2. emelet.
Egyenkénti eladás Budapest a Nemzeti kaszinóban lévő váltóüzletben, valamint az összes bank- és váltóüzletekben. 1049
Ügynöki állások ugyancsak a fentebbi magy. lovaregylet sorsjegyirotáéhoz intézen dök.

!!SZEPLŐ ELLENI MOSDÓVIZ!!

AMYGDALINE
készítve Dr. CAZENAVE a párisi egyetem tanárának előírása szerint.

Ezen mandulej a legdúzóbb mindazon szépítő szerek közül, melyet egy nő arca, nyaka, vállal s karjai épentartására alkalmazhat. Feleslegessé teszi a cold-cream (éreme cezete) használatát, megóvja a legfinomabb bőrt is a szeplőtől, vörösségtől s pörésenektől; előidéri a bőr természetes rózsaszínűségét s fenntartja annak tisztaságát s egyszersmind óvszer a korai redők ellen. — Az Amygdaline a szél s a napnak a bőre velő káros hatását megemmissiti.
PARIS: Victoria-illatással, 8, r. Vivienne.
Magyarországi főraktár: Budapest, Török József gyógyszerésztára király-utca 12. sz. — Ára egy üvegenk 2 forint.

Van szerencsém, a mélyen tisztelt közönség figyelmébe, a már több jeles gazda által elismerőleg alkalmazott s hirnapilag is dícsérettel említett

„vörös szentkereszti disznópor“

mint a sertésekénl nyaranta előforduló betegségek biztos gyógyszerét, használati utasítással ellátva ajánlani. Egy doboz „vörös szentkereszti disznópor“ ára, egy kilogramm tartalommal 50 db disznóra, avagy 100 db malacra 2 frt. — Ugyisint ajánlom aprómarhavész ellen a „Zsáspan“ folyadékot. Egy üveg ára 50 kr. és „Villanyos teszta“ patkányérget. Egy bádog szelence ára 1 frt.
Ezen szerek megrendelhetők Nagyszalontán
Podhraczký Ferencz,
gyógyszerészénél.

Gyarmatárunk, új heringek stb.

közvetlen a tengeren től vidékekről való hozatál által, következő nagyon olcsó áron. Postán, postabéreltessen, 5 kilo o. é., ismert pontos szolgálat mellett. db frt
Mocca, val. igen nemes, zam. 6.— Matjes frészt, új legn. 13 1.45
Ceylon-gyógy, igen fin. erős. 5.50 Matjes új fr. nagy ... 25 1.90
Plantage Ceylon, hértől, szép, 5.— Kövér heringek, új nagy. 30 1.75
Plantage Ceylon, finom, erős. 4.60 Kövér heringek, k. kicsiny. 45 1.30
Mocca extraf. nagyon finom, erős. 4.60 Kövér heringek, s. kicsiny. 90 1.30
Cuba fr. igen kedvelt áru ... 4.30 Új heringek, f. pik. 200 1.20
Mocca extraf. nagyon, haru. 5.15 Holland. tejheringek k. új. 25 1.72
Arany-Jáva igen nagy, enyhe 4.75 Új burgonya, igen szép 5 kilo 1.45
Sárga-Jáva fr. erős, enyhe ... 4.30 Láscaheringek, füst. 30 db. 2.—
Java zöld, fr. igen erős, kladó 3.75 Új-Cavias, új nagy. kilo 3.—
Santos zöld, zamatos, szép ... 3.45 Új-Cavias, új. durva. kilo 2.—
Campino gyöng.-zamatos ... 3.30 Tengeri rák, prima 8 dohoz 3.15
Elo-reál, zamatos tiszt. ... 3.— Olajos sármák új. fr. 18 dohoz 3.45
Tablarisz, extraf. apróz. ... 1.45 Annas és barack, 6 n. doh. 4.—
Tablarisz, fr. durva. ... 1.30 Csaldái tea fek. extraf. kilo 4.—
Tablarisz, f. durva. ... 1.15 Olaldái tea fek. fr. kilo ... 3.45
Gyöngy-Ságo, birt. v. kel. ind. 1.60 Jamaica rum, v. extraf. 4 fl. 5.—

E. H. Schulz, Altonában, Hamburg mellett.

**Kopaszág,
a haj öszülése és korpaképződés**

ellen a napoként érzéki bizonyítványok és kísérési iratok tanúsága szerint egy-dülő lónak bizonyult szer a **TANNIN-OLAJ**
Dr. Morastól.
Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék elküldeni Dr. Moras Tannin-olaját még egy nagy palackkal küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam teljesen megmaradt, s a szür után-növés immár látható is. Vaguer Vilmos. Bécs, 1880. január 5.
Főrt J. gyógyszerész urnak Tannin-olaját nem használom volna, ma ifjú agyszám volték. E szer nekny hat alati csodát tett rajtam, mit mindazon, kik ismernek, bizonyítanak. Köszönettel kérem stb. stb.
Bukova, 1880. jan. 3-án.
Dr. Moras Tannin-olaját.
Kapható 2 és 1 frtos palackokban.
Fő letét Magyarország számára Török J. gyógyszerésztára Budapest, király-utca. Pozsonyban Pistoray Felix gyógyszer. Temesváron Tarcsay József gyógyszer. Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyógyszer.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtáránál kapható:
**FÁY ANDRÁS
ÖSSZES BESZÉLYEL.**
HÁROM KÖTET.
Ára fűzve 4 forint 80 krajczár.

MAGYAR VÖRÖS-KERESZT-EGYLET SORSJEGYEK

Évenként 3 sorsolás. Legközelebbi húzás f. é. július 1-én. Évenként 3 sorsolás.

Ezen húzásban

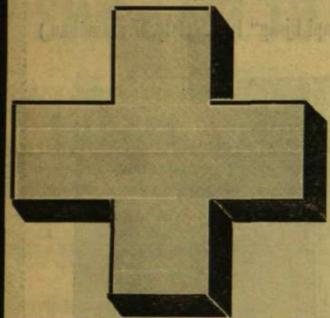
főnyeremény 50,000 forint o. ért.

Továbbá 1 nyeremény a 5000 forint, 4 nyeremény a 1000 forint, 10 nyeremény a 500 forint, 25 nyeremény a 100 forint, 30 nyeremény a 50 forint, 52 nyeremény a 25 frt. A nyeremény-sorsoláson kívül törlesztési sorsolás is történik; minden a törlesztési sorsolásban a legkisebb nyereménnyel húzott sorsjegy tovább játszik a főnyereménnyre. Ezen sorsjegyek a napi árfolyam szerint kaphatók a

Pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzletében

Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

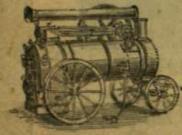
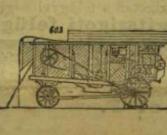
valamint minden bank- és váltóháznál az országban.

25-ik szám 1883. BUDAPEST, JUNIUS 24. XXX. évfolyam.

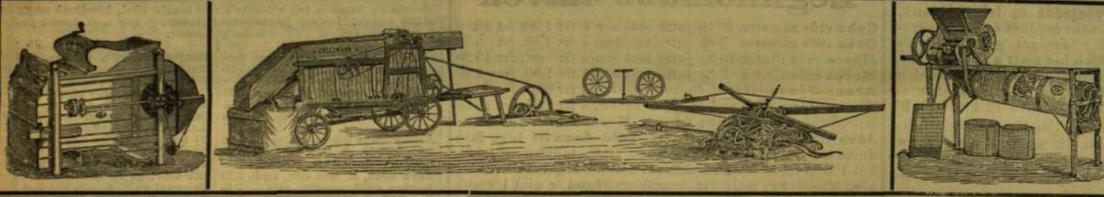
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a egész évre 12 frt. Politikai Ujdonságok együtt: félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 6 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt. Külföldi előfizetésekre a postaiak megváltozott viteldij is eszolandó. félévre 3 *

RANSOMES, HEAD ÉS JEFFERIES
FÜGYNÖKE
GROSSMANN J.
BUDAPESTEN 6553

GROSSMANN ÉS RAUSCHENBACH
ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁRA
BUDAPESTEN

Szíves megkeresésért vagy gyártelepünk meglátogatására tisztelettel felkérjük

KÁVÉ
jeles fajok, friss, illatos, nem festett 4 1/2 kilós csomagokban postán utánvétellel, vám- és bérmentesen, per 1 kiló, Netto.

CEYLON, gyöngy, finom zöldes ... 1.98
MANILLA, gyöngy, világos zöld ... 1.65
CEYLON, fin., kék 1.70
MOCCA, arab, finom 1.84
MOCCA, africea ... 1.54
CUBA, nagysz. zöld 1.80
MENADO, aranyosz., finom ... 1.60
JAVA, zöld, erős ... 1.36
DOMINGO, válogat. 1.40
SANTOS, szép, erős 1.30
RIO, szép, tiszta ízű 1.20
JAMAICA, erős, jó 1.14

R. MAITI TRIEST.

Telegramm!!

Épen most érkezett meg a következő fontos sürgöny **Hatóságilag lezaratott** halálesett miatt a mechanical szövődő, gyár áruba bocsátatik, adjon el valamennyi női nagy kendőt minden áron. A gyárüzemeltető. Vonatkozással a fentebbi táviratra van szerencsém ezennel tudomásul hozni, hogy **6800 darab Graziella női tavaszi és nyári nagy kendőt,** melyet a gyártól elárúsítás végett átvettem, **csak 95 krajczár** rendkívüli olcsó áron adom el. Azaz: **Egy Graziella női nagy kendőt csak 95 krért** mindenkinek, míg t. i. a készletben tart, eladok. — **Még sohasem létezett.** Ezen színpompás kendőket bizonyára minden nő ismeri **Graziella kendők** néven, ennél fogva további ajánlatra nem szorulnak, miután a fentebbi ritka esemény, valamint a hihetetlen, rendkívüli olcsó ár magában is elég ajánlat. — Ezen nagy női kendők különösen tartós **Graziella pamutból** vannak szövve, rojtokkal ellátva, pompás színekben és francia legdivatosabb árnyékolással készívet, **vörös, fehér, szürke, drapp, skót, tőrök, barna, fekete, kockás minden árnyékolással, kék és szivárványszínekben** és míg a készletben tart, készpénzért vagy utánvétel mellett megküdhetnek. Ha valaki valóban meszeszerű olcsó, nélkülözhetetlen **lehető akar, azonnal forduljon az alóírt címhez, mert a Graziella-pamut, a munkadíjjal sokkal többet kerül, mint amennyi az egész kendőért számíthatik.** Nélkülözhetetlen e kendők minden nőnek **házbán, utcán, sétán, gyűgyhelyen, kertben, mezőn erdőben, valamint az úton.** Cím: 6672 **Einzige filiale der Tücher-Weberei. Bécs, Innere Stadt, Kolowratring Nr. 9. V.**

EREDETI KELETI RÓZSATEJ
(Original egyptische Rosenmilch)
RUSS KÁROLY gyógyszerésztől

A bőrnék rojtán, nem pedig hosszabb használat után, gyöngéd, vakítón fehér, fiatal, üde színezetet ad, mint ez semmi egyéb szer által el nem érhető; a májfoltokat, szeplőt, pörpöcsöket, bőrtörést, ránczókat, vörösséget, napégést, s a bőr minden kivégzését, valamint minden sárga vagy barna bőrszínét azonnal eltávolít, s egyformán alkalmas minden testrésze 1 frt.

Balsamina-szappan hozzá, a 30 krajczár.

TANNINGENE.
Legújabb, olgmentes, jótállás mellett ártalmatlan, azonnal hatással bíró **hajfestő szer minden színű hajra,** különösen pedig **szürke és fehér hajra (szakáll és szemöldök is),** melyek egyszeri használat mellett is ugyanazon habáltnál, fényes, tetszés szerinti színekre, barna vagy fekete **fiatalos természetű színt** vissza nyerik, melylyel megoszúlés előtt bírtak, és melyet sem szappannal mosdás, sem gőzfürdő el nem enyésztet. Épen így a tünően alkalmas e hajfestő szer **vörös és kelevéztelen színi haj** festésére, melyeknek ezáltal minden tetszés szerinti **szép, természetesen színt** kell nyerniök; a 2 frt 50 kr.

E különlegességék elkönyvetesen vannak megvizsgálva, törvényesen védve, és azokat kezeség mellett határozottan ártalmatlannal, valódi minőségben szállítja a készítő

Russ Károly utódja (Czerny Ant. J.)
Bécs, Central, I. Wallfischgasse 3.

Kitüntetés nyolcz kiállításán. — Raktárak a következő gyógyszerárakban: Budapest: Török J. király-utca 12; továbbá **Satupa** Galvintér és **Telkesy** (Buda). **Pozsony:** Heim. **Komárom:** Kirchner. **Székelyföldvár:** Ringler. **Szabadka:** Jós. **Debreczen:** dr. Róschnek. **Miskolc:** dr. Herz. **Egyháza:** Lederer. **Kassa:** Wandraschek. **Arad:** Armin Elias. **Nagy-Becskerek:** Steiner. **Temesvár:** Tarcay. **Szeged:** Barcsay. **Vág-Szilgy:** Zeller. **Kolozsvár:** Hintz. **Brassó:** Kugler. **Gyulafehérvár:** Fröhlich. **Lécs:** Máttyus. **Facsava:** Graf. **Zágráb:** Fröhlich. **Aradba.** Továbbá **Sopronban:** Nagel. **Határozottan:** Szarajevó: Koetschet — valamint sok más jómótu gyógyszerárban és illatszerekkereskedésben. — **Sürgösen** kérjük azonban határozottan **RUSS** gyártmányait kérni; miután ezeknek ugyanazon név alatt leszenek a kereskedésbe hozva, melyek egészen hitványok. — Kimerítő tervezeteket és azonos költségű képeimről kívántra ingyen és bér utve küldök. — Kérem a hirdetés elforduló szíveskedésből megörizni, miután az csak ritkán jelenik meg.

Hihetetlen valami.
Csak 2 frt 65 krért
mindenkinek adok egy **INGA-ÓRÁT**
mely ébresztő-készülékkel.

Ezen pompás inga-órák legnépszerűbb **vészt utánzótt ébenfa keretben, ingával és két bronzszuliyal** ellátva, fölötte csinosan vannak kiállítva s kitűnő járó művel bírnak. Bármily hihetetlennek is tűnjék fel, hogy ily csekély, **csak 2 frt 65 kr** tevő potom áron pompás, kitűnően járó ingaóra kapható, épannyira igaz s mindenki felkérlek, hogy legalább **egy próbamegrendelés** által eme igazságról győződjék meg, mert **100 évben csak egyszer** fordulhat elő ismét hasonló. — Ezenkívül ez órának azon megfizethetlen előnye van, hogy sötét éjjel **számlapja világít** csodálatos, buvészi violaszíni sugarakban és minden kinek mutatja, anélkül, hogy gyertyát kellene gyújtania, percze és másodpercze, hogy hány óra van. — Ezen intenzív világító erőért **10 évi kezeséget** vállalom s még mindezeket kívül a hármazó készülék bármely tetszés szerinti órában és perczben ébreszt fel bennünket. Ezen óra, mely immár a **német birodalom, Franciaország és Anglia** összes köreibben és hivatalaiban — megfizethetlen előnye folytán — otthonossá vált, a mi szeretett hazánkban is el fogja érni a jól megérdemelt eltejedést, miután minden más órák fölé **diadalt aratott.**

E pompás óra nélkülözhetetlen minden **házbán, családban, hivatalban** stb. stb., s vagy a pénznek előleges beküldése után, vagy utánvétel mellett szállítatlak.

Postai megrendelések, távirati megbízások s pénzküldemények következőleg éimzendezők:

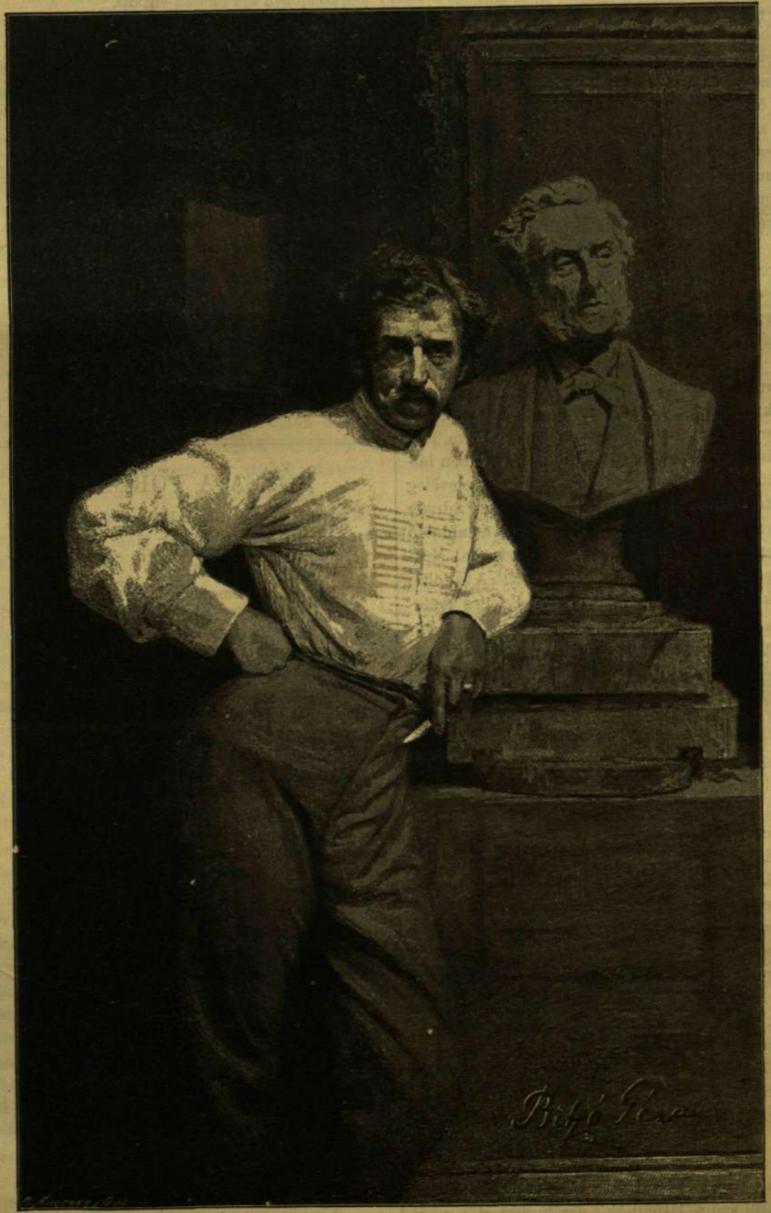
Fabrik luminöser Uhren
Wien, I. Kolowrat-Ring Nr. 9. V.
(Az utánnyomat tilos.) 6916

EGY MAGYAR SZOBRA SZ ANGLIÁBAN.

Sajátságos tünemény, hogy a mily kis nemzet vagyunk aránylag számra nézve, mégis részben mi szolgáltatjuk más nagyobb nemzeteknek legkiválóbb művészeit, saját kincseinkkel mozdítva elő azon országok dicsőségét és nagyságát a művészet terén. Egy félszázadnál tovább Liszt Francia- és Németország első zongoraművésze volt, Joachim még most is Németország és Anglia legkiválóbb hegedűse, Munkácsy Páris egyik legnagyobb festője, s Angliának egyik első szobrásza jelenleg szintén magyar ember és neve **Boehm József.**

Mi több, Boehm oly magyar, ki, bár épen hazájában még nevét is alig ismerik, bár nemzete törekvéseit nem támogatta, sem diadalaihoz hozzá nem járult, büszkén hirdeti nemzetiségét, dicsőséget találva benne, ha őt magyaroknak ismerik. Épen ez a körülmény lepott meg leginkább, ez tette oly vonzóvá előttem e művész jellemét, a midőn a külföldi lapokban mindig és mindenkor mint «a nagy magyar művészt» találtam felemlítve és kitüntetve. Ő maga is, midőn múlt évben először kerestem fel soraimmal, a mikor nálunk még nevét is alig ismerték, hazafias, lelkesült hangon hangsúlyozta magyar voltát. A nélkül, hogy nekünk tudomásunk lett volna róla, babért szerzett a magyar nemzetnek a messze távolban és hű ragaszkodással tanusítá és tanusítja ma is ama titokzatos ösztönt, mely az ember szívét hazájához és nemzetéhez köti még akkor is, ha annak sem védelmét, sem szeretetét nem élvezhette, de még nem is nyílt alkalma géniuszát a haza földjén ragyogtatni.

Szobrászunk atyja, **Boehm Dániel**, Szepes-Várallyan született, s Miskolczon és Kassán kereskedő-segédi minőségben élt; azonban apró faragványokkal csakhamar feltűnést keltő tehetséget árulván el, Bécsbe ment, hol a műszerető bankár, gr. Fries pártfogása folytán évdíjat nyert s Olaszországban is folytathatta tanulmányait. Majd Bécsbe visszatérve, nehéz küzdelmeken ment keresztül, a művészet iránti fogékonyság akkortájt szomorú hanyatlásnak indulván Ausztria fővárosában. De az ily kiváló tehetségek végre is mindig utat törnek magoknak s alig néhány évvel később Mr. Ferdinand koronázására lett (ő készítette V. Ferdinánd koronázására 1830-ban a koronázási érmeket), majd az érembelyegvő akadémiá igazgatója és udvari ka-

BOEHM JÓZSEF, MŰTERMÉBEN. — BICZÓ GÉZA RAJZA.